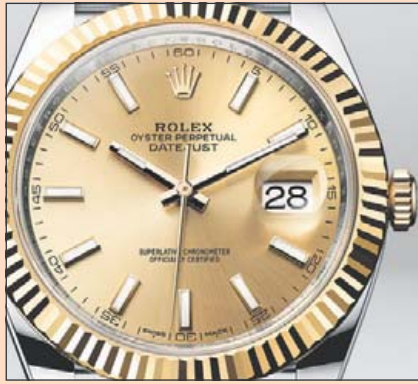

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 30. janúar 2019

4. tölublað | 13. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

ROLEX

OYSTER PERPETUAL
DATEJUST 41

MICHELSEN
ÚRSMÍÐIR

Laugavegur 15 - 101 Reykjavík
511 1900 - www.michelsen.is

Fyrstu skrefin lofa ekki góðu

Ráðendur félaga hafa freistast til að nota tilnefningarnefndir sem eins konar verkfæri til að tryggja stjórnarmenn hliðholla sér.

Mikill meirihluti félaga í Kauphöllinni hefur komið á fót tilnefningarnefnd. Skiptar skoðanir hvort þær muni þjóna tilgangi sínum en stjórnarformaður LIVE segir tæplega hægt að snúa við úr þessu. Framkvæmdin í stjórnarkjöri Haga sögð klúður og ótraustvekjandi. » 8-9

»2

**Með jafn mikið í sjóðfélagala-
lánnum og hlutabréfum**

Hlutdeild sjóðfélagala af heildar-
eignum lífeyrissjóðanna hækkaði
hratt á síðasta ári og er næstum
því jafn há og hlutdeild innlendra
hlutabréfa. Vantar fleiri fjárfesta á
markaðinn, segir í dósent í hagfræði.

»4

**Upplýstu ekki um afstöðu
ríkissaksóknara**

Umboðsmaður Alþingis segist ekki
hafa fengið upplýsingar um afstöðu
ríkissaksóknara til gildis reglna um
gjalddeyrishóft sem refsheimilda
á fundi með Seðlabankanum í
nóvember 2015. Sakar bankann um
að gera sér upp afstöðu til þess að
réttlæta gerðir sínar.

»10

**Mektardagar vogunar-
sjóða eru að baki**

Þriðja árið í röð sem fleiri vogunar-
sjóðum er lokað en er hleypt af
stokkunum. Ávöxtun vogunarsjóða
hefur farið stíglækkandi og þóknar
hafa lækkað.

OAKLEY

Oakley bretta-
og skíðagleraugu,
margar gerðir.

Oakley bretta-
og skíðahjálmar,
margir litir.

Optical Studio
SMÁRALIND • LEIFSSTÖÐ • KEFLAVÍK

Leggur 66°Norður til 3,2 milljarða í hlutfé

Bandarískur fjárfestingasjóður, sem gekk frá samkomulagi um kaup á minnihluta í Sjóklæðagerðinni 66°Norður í júlí í fyrra, hefur lagt félaginu til nýtt hlutfé að jafnvirði um 3,2 milljarða króna. Með hlutfjárkaupningunni tryggir sjóðurinn sér tæplega helmingshlut í 66°Norður.

Helgi Rúnar Óskarsson, forstjóri 66°Norður.

Helgi Rúnar Óskarsson, forstjóri 66°Norður, segir í samtali við Markaðinn að hlutfjárkaupningin hafi klárast í desember á liðnu ári og hún komi til í beinu framhaldi af samkomulagi síðasta sumar um sölu á hlut til alþjóðlegs fjárfestingasjóðs í því skyni að tryggja fjármögnun á áframhaldandi uppbyggingu félagsins erlendis.

Markaðurinn upplýsti fyrst um kaupin þann 18. júlí síðastliðinn en ráðgjafarfrýrtækið Rothschild í London hafði umsjón með söluhlutnum fyrir hönd 66°Norður. Þá var Lárus Welding, fyrrverandi bankastjóri Glitnis, einnig á meðal ráðgjafa seljenda í viðskiptunum. Ekki hafa fengist staðfestar upplýsingar um nafn kaupandans en samkvæmt heimildum er um að ræða bandarískan sjóð sem hefur ekki áður komið að fjárfestingum á Íslandi.

Hjónin Helgi og Bjarney Harðardóttir, sem eiga núna rúmlega helmingshlut í 66°Norður, komu fyrst inn í hluthafahóp fyrirtækisins 2011 og eignuðust það síðan að fullu tveimur árum síðar. Heildartekjur 66°Norður, sem rekur tíu verslanir hér á landi og tvær í Kaupmannahöfn, námu samtals um 3,86 milljarðum króna á árinu 2017. Fyrirtækið var hins vegar rekið með 115 milljóna króna tapi en hagnaður fyrir fjármagnsliði, afskriftir og skatta (EBITDA) nam tæplega 161 milljón króna. Heildareignir í árslok 2017 voru um 3,3 milljarðar en eiginfjárlutfall félagsins nam þá aðeins um 3,8 prósentum.

Helgi segir aðspurður í samtali við Markaðinn að afkoma 66°Norður hafi batnað á síðasta ári og að „heilbrigður vöxtur“ hafi verið í tekjum félagsins. – hae

Eiga orðið jafn mikið í lánnum og hlutabréfum

Hlutdeild sjóðfélaga-lána af heildareignum lífeyrissjóðanna hækkadi hratt á síðasta ári og er næstum því jafn há og hlutdeild innlendra hlutabréfa. Vantar fleiri fjárfesta á markaðinn, segir dósent í hagfræði.

Vægi innlendra hlutabréfa annars vegar og sjóðfélagalána hins vegar í eignasafni lífeyrissjóða landsins var nánast jafn mikið í lok nóvember síðastliðins. Til samanburðar var hlutdeild innlendra hlutabréfa af heildareignum lífeyrissjóðanna hins vegar um þriðjung hærri en hlutdeild sjóðfélagalána í byrjun ársins.

Ásgeir Jónsson, dósent í hagfræði við Háskóla Íslands, segir ljóst að lífeyrissjóðirnir hafi haldið að sér höndum á hlutabréfamarkaði undanfarið. Þess í stað hafi þeir einbeitt sér meira að sjóðfélagalánum og erlendum fjárfestingum. Það kunnist að skýra af hverju hlutabréfamarkaðurinn hafi legið nær flatur á síðustu þremur til fjórum árum.

„Það vantar sárlega fleiri fjárfesta á hlutabréfamarkaðinn,“ nefnir Ásgeir. Samkvæmt tölum sem birtar eru á vef Seðlabankans áttu lífeyrissjóðirnir samanlagt tæplega 433 milljarða króna í innlendum hlutabréfum í lok nóvember í fyrra og var hlutfall bréfa þá 10,0 prósent af heildareignum sjóðanna. Á sama tíma áttu sjóðirnir ríflega 419 milljarða króna í sjóðfélagalánum og var hlutfall lánanna 9,7 prósent af heildareignum þeirra sem voru alls 4.324 milljarðar króna.

Vægi sjóðfélagalánanna fór ört vaxandi á síðasta ári, líkt og árin þar á undan, á meðan vægi innlendu hlutabréfa fór minnkandi. Þannig námu sjóðfélagalán 8,4 prósentum af heildareignum lífeyrissjóðanna í byrjun ársins, borið saman við 9,7 prósent í lok nóvember sama ár, en til samanburðar var hlutfallið 5,4 prósent í ársbyrjun 2016.

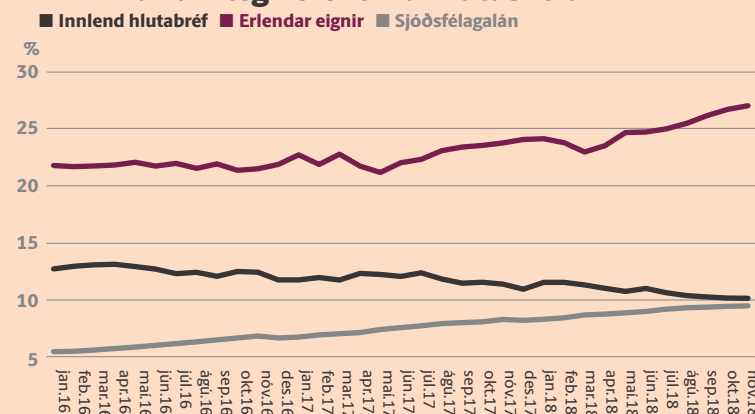
Innlend hlutabréf voru 11,6 prósent af heildareignum lífeyrissjóðanna í janúar í fyrra, samanborið við 10,0 prósent í nóvember síðastliðnum, en hlutfallið fór hæst í 15 prósent á haustmánuðum 2015.

Þó ber að geta þess að gengislækkun hlutabréfa í Icelandair Group, en bréfin hafa lækkað um 70 prósent í verði frá haustinu 2015, skýrir að einhverju leyti minnkandi vægi hluta-

Ásgeir Jónsson, dósent í hagfræði við Háskóla Íslands.

Minnkandi vægi íslenskra hlutabréfa

bréfa í eignasafni lífeyrissjóðanna enda eiga sjóðirnir hlutfallslega stóran eignarhlut í flugfélaginu miðað við önnur skráð félög.

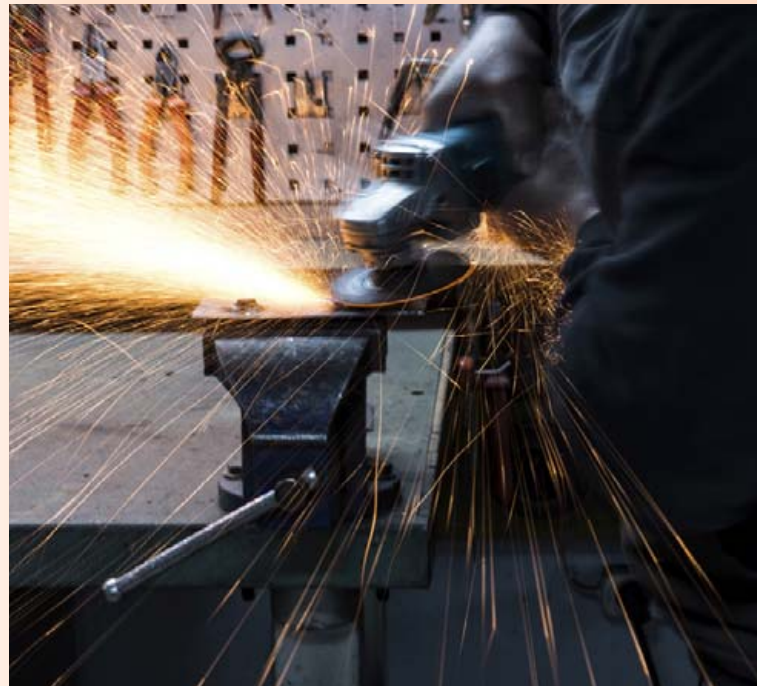
Samhliða aukinni áherslu á sjóðfélagalán og minni áherslu á innlendar hlutabréfafjárfestingar hafa lífeyrissjóðirnir auknið erlendar fjárfestingar sínar jafnt og þétt á umliðnum árum. Námu erlendar eignir sjóðanna – sem eru alls 1.173 milljarðar króna – um 27,1 prósent af heildareignum þeirra í nóvember í fyrra en hlutfallið var 24,1 prósent í byrjun ársins. Sé litið til ársbyrjunar 2016 var sambærilegt hlutfall 21,6 prósent.

Ásgeir bendir á að lífeyrissjóðirnir hafi selt sig aðeins út á hlutabréfamarkaði en fáir hafi komið á móti og fyllt það skarð sem sjóðirnir hafa skilið eftir sig.

„Svo virðist sem almennir fjárfestar hálfvegis forðist markaðinn,“ nefnir Ásgeir og vísar til þróunarinnar frá því að fjármálakreppan skall á fyrir um tíu árum. Í raun megi segja að fasteignir hafi tekið við af hlutabréfum

sem sparnaðarleið fyrir smærri fjárfesta. Ásgeir var einn af ráðgjöfum stjórnvalda við ritun Hvitbókar um fjármálakerfið, sem gefin var út í desember, og skrifaði álitserð um framtíð fjármálakerfisins. Þar lagði hann fram nokkrar tillögur sem miða að því að fjölga virkum fjárfestum á íslenskum fjármálamarkaði en tillögurnar fólust meðal annars í því að gefa öðrum en lífeyrissjóðunum færi á því að taka að sér ávöxtun séreignarsparnaðar, leyfa frjálsa for erlendra langtímaffjárfesta inn á markaðinn, án bindiskyldu, og gefa almenningi skattalega hvata til þess að kaupa hlutabréf.

Hvað varðar þátttöku almennings á hlutabréfamarkaði bendir Ásgeir á að á sínum tíma, þegar markaðurinn var byggður upp á tíunda áratug tuttugustu aldar, hafi almenningur verið hvattur til hlutabréfakaupa með skattalegum hvötum. „Það má því vel velta þeirri hugmynd að endurtaka leikinn og hvetja þannig fleiri aðila til þess að taka þátt í markaðinum,“ skrifar Ásgeir í álitserðinni.

IÐNFYRIRTÆKI TIL SÖLU

Rótgróið iðn- og þjónustufyrirtæki með 35 ára sögu er nú til sölu.

Um er að ræða skerpingarverkstæði og rekstur verslunar í Kópavogi. Fyrirtækið vinnur fyrir álver og stærstu trésmiðaverkstæði landsins og hefur leiðandi stöðu á sínu sviði. Góð vaxtartækifæri.

Rekstur fyrirtækisins er nú til sölu ásamt stórum vélasal. Ársvelta um 45 milljónir króna og hjá fyrirtækinu starfa tveir starfsmenn.

NÁNARI UPPLÝSINGAR Í SÍMA 840-3425.

Beðið með sölu á lúxusíbúðum

Ekki hefur verið ákveðið hvenær lúxusíbúðir í þremur blokkum á Hafnartorgi sem ÞG Verk byggir verða settar formlega í sölu. Þorvaldur Gissurarson, forstjóri fyrirtækisins, segir að það fari eftir markaðsaðstæðum hvenær sala hefjist. Kjarasamningar séu lausir og fasteignamarkaðurinn sé í biðstöðu. „Það er ekki óeðlilegt miðað við þá óvissu sem er til staðar,“ segir hann í samtali við Markaðinn.

ÞG Verk hafði áður sett lúxusíbúðir í tveimur húsum á Hafnartorginu sem eru nær Lækjargötu til sölu. Samkvæmt söluvef Hafnartorgs eru tíu íbúðir seldar. Fram kom í frétt í Morgunblaðinu í september að sex íbúðir hefðu verið seldar. „Það mjatlast út,“ segir Þorvaldur. Að hans sögn eru 30 íbúðir

Þorvaldur Gissurarson, forstjóri ÞG Verk.

í húsunum sem eru til sölu. Samkvæmt söluvefnum eru samanlagt 76 íbúðir á Hafnartorginu.

Blokkirnar eru tilbúnar að utan. Reiknað er með að aðrar íbúðir en þær sem eru á efstu hæð verði fullbúnar eftir um tvo mánuði. Eftu hæðirnar eru tilbúnar undir tréverk og boðið upp á að kaupendur geti valið frágang.

Þorvaldur segir að verkefnið kosti um 13-14 milljarða króna. Um það

bil helmingur fjárhæðarinnar sé lánsfé frá Landsbankanum. „Eins lengi og þarf á að halda,“ svarar Þorvaldur spurður hve lengi fyrirtækið geti beðið með að selja eignirnar á meðan markaðsaðstæður eru krefjandi.

„Ég hef engar áhyggjur af Hafnartorgi. Það er ekkert óeðlilegt að svona verkefni taki lengri tíma í markaðssetningu og sölu en hefðbundið húsnaði. Það kemur ekki á óvart. Þetta er allt önnur vara sem verið að bjóða en annars staðar,“ segir hann og nefnir að það hafi verið reyndin í velheppnaðri uppbyggingu við Akerbryggju í Ósló. „Ég hef fulla trú á að Hafnartorg, verslun, skrifstofur og íbúðir eigi eftir að slá í gegn þegar fram líða stundir.“ – hvj

Byggðu umhverfisvænt hús -úr krosslímdu tré

Stór eða lítil

- allt eftir þínum óskum

Umhverfisvæn hús

úr krosslímdu tré

Þjóðum einnig

glugga, hurðir og
utanhússklæðningar
sem hæfa þínu húsi

Af hverju krosslímt tré?

- Umhverfisvæn og sjálfbær framleiðsla
- Léttari en steypa
- Frábær einangrun
- Engar kuldabryr sem bjóða heim raka og myglu
- Mjög fljótlegt að reisa
- Einstakir burðareiginleikar
- Jarðskjálftþol eins og best getur orðið
- Þynnri veggir - meira innra rými
- Notalegt og heilsusamlegt innra umhverfi

Byggðu til framtíðar með lausnum frá IDEX

www.idex.is

IDEX

Víkurhvarfi 6 - 203 Kópavogur - Sími 412 1700 - idx@idex.is

Upplýstu ekki um afstöðu ríkissaksóknara

Umboðsmaður Alþingis segist ekki hafa fengið upplýsingar um afstöðu ríkissaksóknara til gildis gjaldeyrisreglna sem refsheimilda á fundi í Seðlabankanum í nóvember 2015. Hann sakar bankann um að gera sér upp afstöðu til þess að réttlæta gerðir sínar.

Kristinn
Ingi Jónsson
kristinningi@frettabladid.is

Stjórnendur Seðlabanka Íslands gerðu umboðsmanni Alþingis ekki grein fyrir afstöðu ríkissaksóknara um að engin nothæf refsheimild hefði verið fyrir hendi vegna brota gegn reglum um gjaldeyrisreglur á fundi sem þeir áttu saman í húsaáttum bankans síðla nóvembermánaðar árið 2015.

Umrædd afstaða ríkissaksóknara kom í ljós í maí árið 2014 þegar hann staðfesti ákvarðanir sérstaks saksóknara um að hætta rannsókn á nokkrum málum, sem vörðudu meint brot gegn reglum um gjaldeyrisreglur og byggðust á kærnum Seðlabankans, vegna skorts á gildum refsheimildum. Þá hafði umboðsmaður jafnframt gert áþekkar athugasemdir og ríkissaksóknari í bréfi sem hann skrifaði forsvarsmönnum Seðlabankans í október árið 2015, rúmum mánuði áður en hann fundaði með þeim.

Í álitinu sem umboðsmaður Alþingis, Tryggvi Gunnarsson, lauk í liðinni viku vegna kvörtunar af hálfu Þorsteins Más Baldvinssonar, forstjóra Samherja, gagnrýnir hann harðlega vinnubrögð stjórnenda Seðlabankans að þessu leyti.

Af álitinu má ráða að umboðsmanni hafi ekki verið kunnugt um áður nefnda afstöðu ríkissaksóknara frá árinu 2014 fyrr en honum barst kvörtunin frá Þorsteini Má síðasta sumar, í júní 2018, en í kjölfar hennar krafði umboðsmaður Seðlabankann skýringu á málinu. Spurði umboðsmaður bankann meðal annars hvort og þá hvernig ákvörðun hans um að leggja 1,3 milljóna króna stjórnvaldssekt á Þorstein Má væri í samræmi við afstöðu ríkissaksóknara.

Umboðsmaður rekur í álitinu sínu að hann hafi fundað með Má Guðmundssyni seðlabankastjóra og fleiri starfsmönnum bankans 25. nóvember 2015. Þrátt fyrir að umboðsmaður hafi áður gert svipaðar athugasemdir og ríkissaksóknari og dregið í efa að bráðabirgðaákvæði í gjaldeyrislögum væri nægjanleg heimild fyrir seðlabankann til þess að leggja á sektir vegna brota gegn reglum um gjaldeyrisreglur, þá hafi bankinn ekki gert „grein fyrir afstöðu hans [ríkissaksóknara] á þessum fundi eða mér afhent afrit af umræddum úrlausnum ríkissaksóknara“.

Ákvörðunin um stjórnvaldssektina, sem kvörtun Þorsteins Más laut að, var tekin 1. september 2016, ríflega tveimur árum eftir að Seðlabankanum varð fyrst kunnugt um afstöðu ríkissaksóknara til gildis gjaldeyrisreglna bankans sem fullnægjandi refsheimilda. Þorsteinn Már var meðal annars sakadur um að hafa ekki skilað innan tilskilinnna tímamarka erlendum gjaldeyri sem

Már Guðmundsson seðlabankastjóri. Umboðsmaður Alþingis gerir athugasemdir við stjórnvísu Seðlabankans vegna sektar sem bankinn lagði á Þorstein Má Baldvinsson, forstjóra Samherja. Telur umboðsmaður að svar bankans við kröfu Þorsteins Más hafi ekki verið í samræmi við lög. FRÉTTABLAÐID/STEFÁN

Í báðum þessum tilvikum er mér geð upp afstaða til réttlætningar á gerðum Seðlabankans án þess að farið sé rétt með.

Úr álitinu umboðsmanns Alþingis

Tryggvi Gunnarsson, umboðsmaður Alþingis.

hann fékk greiddan á árinu 2010 vegna endurgreiðslu láns til fjármálafyrirtækis.

Umboðsmanni gerð upp afstaða Í álitinu umboðsmanns kemur fram hörð gagnrýni á stjórnvísu og vinnubrögð Seðlabankans í málum sem varða framkvæmd og eftirlit með gjaldeyrislögum. Þá telur umboðsmaður jafnframt skýringar bankans til sín gagnrýniverðar. Til að mynda sakar umboðsmaður bankann um að gera honum upp afstöðu til réttlætningar á gjörðum bankans án þess að fara rétt með.

„Þarna er farin sú leið til rétt-

Skylt að endurgreiða stjórnvaldssektir?

Að því gefnu að dómstólar telji að bráðabirgðaákvæði í lögum um gjaldeyrisreglur hafi ekki haft að geyma fullnægjandi heimild fyrir Seðlabankann til þess að leggja á stjórnvaldssektir fyrir brot á reglum settum samkvæmt ákvæðinu væri íslenska ríkinu skylt að eiga frumkvæði að því að endurgreiða þær sektir sem hafa verið lagðar á í samræmi við almennar reglur kröfurettar.

Þetta er ein af niðurstöðum álitsergerðar sem Gizur Bergsteinsson hæstaréttarlögmaður vann að beiðni Seðlabankans sumarið 2014.

Í álitsergerðinni, sem Markaðurinn hefur undir höndum, kemur jafnframt fram að niðurstaða um það hvort sá sem hafi sætt álagningu stjórnvaldssektar geti auk þess krafist dráttarvaxta og bóta fyrir annað tjón ráðist af því hvort háttsemi Seðlabankans yrði talin saknæm. Að mati Gizurar er hæpið að sú yrði talin raunin.

„Þarna er farin sú leið til rétt-

lætningar á gerðum stjórnvaldsins að vísa til gerða og svara annarra án þess að rétt sé farið með eða tilefni sé til þeirra ályktana sem dregnar eru,“ segir á einum stað í álitinu umboðsmanns.

Í álitinu margtírekar umboðsmaður að hann hafi allt frá árinu 2011, þar á meðal í bréfi í október 2015, talið „vafamál“ hvort áður nefnt bráðabirgðaákvæði í gjaldeyrislögum hafi falið í sér nægjanlega refsheimild fyrir Seðlabankann.

„Ég tel ástæðu til að taka fram að ég taldi ekki þörf á að kveða sterkar að orði en þarna var gert enda hafði Seðlabankinn í bréfi til mín, dags. 7. júlí 2011, tekið fram að bankinn hefði enn ekki hafið formlegt stjórnvísulag vegna meintra brota á lögum nr. 87/1992 [lögum um gjaldeyrisreglur] og reglum settum samkvæmt þeim,“ segir í álitinu. Því til viðbótar hafi Alþingi samþykkt á haustmánuðum 2011 að fella reglur Seðlabankans inn í gjaldeyrislögin.

Fáeinum mánuðum síðar réðst gjaldeyriseftirlit Seðlabankans sem kunnugt er í húsléit á skrifstofum Samherja á Akureyri og í Reykjavík vegna meintra brota útgerðarinnar á gjaldeyrislögum. Stjórnvaldssekt sem Seðlabankinn lagði á Samherja í því máli var felld niður með dómi Hæstaréttar í fyrra.

Minnir á meðalhófsregluna

Umboðsmaður minnir í álitinu sínu stjórnendur Seðlabankans einnig á að við meðferð valdheimilda, svo sem álagningu stjórnvaldssekta, beri stjórnvöldum að gæta varfærni og meðalhófs.

Bæði ríkissaksóknari og aðrir ákær-endur hafi ákveðið á sínum tíma að fylgja ekki eftir kærnum Seðlabankans eða falla frá ákærum vegna annmarka sem þeir töldu vera á gjaldeyrisreglunum sem refsheimild. Þær ákvarðanir séu til marks um að stjórnvöld hafi „bæði heimild og raunar skyldu til þess að gæta sérstaklega að því hvort sú refsheimild sem reynir á í málum sem þau fjalla um sé fullnægjandi. Slíkt mat getur leitt til þess að stjórnvaldið ákveði að fella viðkomandi mál niður,“ segir umboðsmaður.

Því til viðbótar sér umboðsmaður ástæðu til þess að benda forsvarsmönnum Seðlabankans á – í ljósi svara bankans til Þorsteins Más um að bankinn hafi gætt jafnræðis við meðferð gjaldeyrisreglna – að hafi stjórnvöld tekið ákvörðun sem er ekki í samræmi við lög leiddi jafnræðisreglur ekki til þess að stjórnvöld verði að viðhafa sömu framkvæmd í tilvikum annarra. Forsenda þess að jafnræðisreglur eigi við sé sú að stjórnvöld leysi úr málum í samræmi við lög.

Móðurfélag RPC Promens selt til bandarísks fjárfestingafélags

Bandaríska fjárfestingafélagið Apollo Global Management er að ganga frá kaupum á öllu hlutafé í breska umbúðarísanum RPC Group, móðurfélagi Sæplasts á Dalvík og Tempra í Hafnarfirði. Kaupverðið er um 3,3 milljarðar punda sem jafngildir um 520 milljörðum króna.

Hluthafar RPC Group, sem er stærsti framleiðandi plastumbúða í Evrópu, fá greidd 782 pens fyrir hvern hlut og er verðið tæplega átta prósentum hærra en markaðsvirði framleiðandans.

Breski framleiðandinn, sem var skraddur á hlutabréfamarkaði Lundúnum árið 1993, hefur vaxið hratt á

undanförunum árum með kaupum og yfirtökum á minni keppinautum en RPC Group keypti sem kunnugt er íslenska plastframleiðandann Promens í ársbyrjun 2015. Fól kaupverðið í sér að heildarvirði Promens hafi verið um 61,6 milljarðar króna en seljendur voru Framtakssjóður Íslands og Eignarhaldsfélagið Landsbankinn.

Sæplast, dótturfélag RPC Group, rekur þrjár verksmíðjur, á Íslandi, í Kanada og á Spáni, en rætur fyrirtækisins má rekja til Dalvíkur þar sem það var stofnað árið 1984.

Alls starfar RPC Group í 33 ríkjum og eru starfsmenn framleiðandans

520

milljarðar króna er kaupverð Apollo Global á RPC Group.

um 25 þúsund talsins. Stjórn plastframleiðandans átti í vetur í viðræðum við tvö fjárfestingafélög, Apollo Global og Bain Capital, um mögulega yfirtöku en það var ekki fyrr en í síðustu viku að fyrirnefnda fjárfestingafélagið samþykkti að kaupa RPC Group. – kj

RPC Group keypti íslenska plastframleiðandann Promens í ársbyrjun 2015.

Miklu meira en bara ódýrt

Bílrúðusköfur

Verð frá kr. 395

1.285

Silikon spray

685

Lásaspray

995

Dekkjáhreinsir

685

De-icer

695

Hálkubroddar

frá 2.995

Teygjanlegt reipi, 4 Tonn

frá 3.895

Startkaplar

495

Rassapotur

2.485

Dráttartóg
2tonn 4m

995

Rúðuvökvi

Snjóskóflur

Verð frá kr. 2.995

Snjósköfur

Verð frá kr. 2.985

Verkfæralagerinn

Smáratorgi 1, 201 Kópavogi, sími 588 6090, vl@verkfaeralagerinn.is

Mán.-fim. kl. 9-18, fös. kl. 9-18:30, lau. kl. 10-18, sun. kl. 12-17

Föttum ekki að nýsköpun er spretthlaup

Formaður hugverkaráðs Samtaka iðnaðarins segir að breyta þurfi Íslandi úr einhæfu auðlindahagkerfi í að byggja á hátekniiðnaði. Tæknin mun drífa áfram hagvöxt á 21. öldinni. Efla þurfi umgjörðina um nýsköpun með því að afnema þak á endurgreiðslur við rannsóknir og þróun, bæta aðgang að vaxtarfjármagni, auðvelda ráðningu erlendra starfsmanna og styrkja menntakerfið.

Helgi Vífill
Júlíusson
helgivifill@frettabladid.is

Það þarf að vinna ótullega að því að breyta Íslandi úr einhæfu, sveiflukenndu auðlindahagkerfi – en með ferðamannasprengingunni hefur það færst enn meira í þá átt – í að byggja í ríkari mæli á hátekniiðnaði sem myndi veða á móti sveiflum auðlindanna,“ segir Tryggvi Hjaltason sem er formaður hugverkaráðs Samtaka iðnaðarins og fer fyrir greiningardeild hjá CCP.

„Það þurfti ekki meira en að eitt fyrirtæki, WOW air, glímdi við rekstrarvanda til þess að allt hagkerfið léki á reiðiskjálfi. Háteknifyrirtæki sem selja alþjóðlega geta margfaldast að stærð jafnvel þótt það yrði aflabrestur, olíuverð ryki upp eða ferðamönnum fækkaði hratt. Starfsemi þeirra byggir ekki á þessum gæðum,“ segir hann.

Tryggvi segir að mörg lönd átti sig á að háteknifyrirtæki muni drífa áfram hagvöxt á 21. öldinni og hafi ráðist í aðgerðir til að ýta undir nýsköpun, rannsóknir og þróun. „Hér á landi hefur margt gott verið gert. Nema hvað aðrar þjóðir eru að fara enn hraðar í slík verkefni. Við erum ekki að dragast aftur úr vegna aðgerðaleyfis heldur af því að við erum ekki að fatta að þetta er spretthlaup. Hefðum við verið meðvituð um það hefði þak á endurgreiðslur vegna rannsókna og þróunar verið afnumið en ekki hækkad,“ segir hann. Þakið var hækkad úr 300 milljónum í 600 milljónir um áramótin. Um er að ræða kostnað við þróun sem leyfilegt er að draga frá skatti. En Tryggvi bætir þó við að sú aðgerð stjórnvalda sé engu að síður öflugasta skrefið sem hefur verið stigið í átt að því að auka samkeppnishæfni Íslands alþjóðlega í þessum málum á síðustu árum.

„Það skýtur skökku við að það er ekki þak á endurgreiðslum á 25 pró-

„Rannsóknir hafa sýnt fram á að mikilvægasta skrefið fyrir nýsköpunarfyrirtæki sem hafa orðið að einhyrningum, það er verðmetin á einn milljarð dollara, er hve ríkulega fjármögnun þau fengu á vaxtarstiginu,“ segir Tryggvi Hjaltason, formaður hugverkaráðs Samtaka iðnaðarins. FRÉTTABLAÐIÐ/EYÞÓR

Samfélagið í góðri stöðu til að tæknivæða heilbrigðis- og menntakerfið

Tryggvi segir að efla megi heilbrigðis- og menntakerfið með aukinni nýsköpun. „Þessar stóðir samfélagsins eru fjármagnaðar og reknar af ríkinu. Á næstu 25 árum munu útgjöld til heilbrigðismála aukast verulega vegna þess að þjóðin verður sífellt eldri. Nær eina fjórhjórðun leiðin til að efla

skilvirkni og hagkvæmni kerfisins er með auknum tæknistuðningi. Auk þess þarf að nútímavæða menntakerfið. Tæknivæðing er því grundvallaratriði fyrir þá sem nýta þjónustuna og skattgreiðendur. Viljum við áfram góð og helst aukin lífsgæði þá er þetta svarið. Á sama tíma sitja lífeyrissjóðir á um 4.000

milljörðum króna með yfir 100 milljarða króna endurfjárfestingarþörf á ári. Samfélagið er því í afar áhugaverðri stöðu til að láta til sín taka í þessum málaflokkum. Venjulegt fólk, sem á t.d. veika ættingja eða börn í skóla, mun svo sannarlega njóta góðs af framförum á þessu sviði.“

inn í samfélagið. Það er ekki nóg að þeir fái atvinnuleysi heldur þurfa makar þeirra það líka og börnin þurfa að komast í alþjóðlega vottaðan skóla. Fólk þarf jú að geta flutt fjölskylduna hingað til lands. Sá þáttur hefur gleymst,“ segir Tryggvi.

Menntakerfið að dragast aftur úr

Hins vegar þurfi að efla menntakerfið til að mennta fólk til þessara starfa. „Ég hef áhyggjur af því að menntakerfið sé að dragast aftur úr,“ segir hann og nefnir að um þriðjungur útskrifaðra drengja úr grunnskóla kunni ekki að lesa almennilega samkvæmt mælingum menntamálaráðuneytisins.

Tryggvi vekur athygli á að þau landsvæði, sem hafi ekki auðnast að taka þátt í síðustu þremur iðnbyltingum, verði illa leikin efna-hagslega. Þau svæði sem hins vegar taki þátt njóti góðs af því allt fram að næstu tæknibyltingu.

Að þessu öllu sögðu er hann bjartsýnn á framtíðina. „Á Íslandi getur regluverkið tekið mun hraðari breytingum en hjá stærri og svífaseinni ríkjum. Auk þess eru Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra, Bjarni Benediktsson fjármálaráðherra og Þórdís Kolbrún Gylfadóttir nýsköpunarráðherra öll dæmi um leiðtoga í stjórnárum sem skilja vel mikilvægi þess að beina Íslandi á braut nýsköpunar.“

Háteknifyrirtæki sem selja alþjóðlega geta margfaldast að stærð jafnvel þótt það yrði aflabrestur, olíuverð rjúki upp eða ferðamönnum fækkaði hratt.

Tryggvi Hjaltason

sentum af framleiðslukostnaði kvikmyndu. Sú löggjöf bendir til að Ísland sækist eftir stórum kvikmyndaverkefnum – sem hefur heppnast – en að við viljum ekki of stór verkefni sem varða rannsóknir og þróun,“ segir hann.

Gott að ala hér upp börn

Tryggvi segir að Ísland sé ákjósanlegur staður til að ala upp börn og vísar til norræna velferðarkerfisins og að fyrirtæki sýni foreldrum mikinn skilning varðandi veikindi barna og fleira tengt uppeldi þeirra. „Ísland er hins vegar ekki endilega vettvangur áhugaverðra starfa fyrir afkvæmin. Það eru helst tækifæri í sjávarútvegi, ferðaþjónustu og hefðbundnum iðnaði. Þessu þarf að breyta. Það þarf að skapa fleiri spennandi hálaunastörf sem tengd eru alþjóðasamfélaginu.“

Aðspurður hvað þurfi til að efla umgjörðina um nýsköpun og þróun, annað en að afnema fyrrnefnt þak á endurgreiðslur við rannsóknir og þróun, bendir hann á að efla þurfi aðgang að vaxtarfjármagni. Það megi t.a.m. gera með byggja brýr til fjárfesta í Bandaríkjunum, eins og gert hafi verið í Ísrael,

Írlandi og fleiri löndum.

„Rannsóknir hafa sýnt fram á að mikilvægasta skrefið fyrir nýsköpunarfyrirtæki sem hafa orðið að einhyrningum, það er verðmetin á einn milljarð dollara, er hve ríkulega fjármögnun þau fengu á vaxtarstiginu. Til að setja stærðirnar í samhengi, þótt þau fyrirtæki hafi ekki orðið að einhyrningum, þá sótti Plain Vanilla 25 milljónir dollara og CCP 40 milljónir dollara á sínum vaxtarskrefum. Það eru þrjár og fimm milljarðar króna. Það er traúla hægt að sækja slíkt fjármagn eingöngu til íslenskra fjárfesta,“ segir hann.

Þessu til viðbótar þurfi nýsköpunarfyrirtæki greiðan aðgang að þekkingu. Hana megi nálgast með tvennum hætti. Annars vegar sé hægt að flytja hana inn. „Það þarf að verða auðveldara að ráða erlenda sérfræðinga og aðlaga þá

Greinendur Landsbanka spá hóflegri hækkun á hlutabréfamarkaði

Hagfræðideild Landsbankans gerir ráð fyrir „hóflegri“ verðhækkun á íslenskum hlutabréfamarkaði í ár eftir erfitt ár í fyrra. Þrátt fyrir að færa megi rök fyrir því að markaðurinn sé undirverðlagður, sé lítið til verðkennitalna, þarf „ansi margt“ að falla með honum til þess að hann taki miklum hækkunum á árinu, að sögn greinenda bankans.

„Kjarasamningar [þurfa] að leysast farsælega, flugframboð að skýrast og ekki minnka, afkomubati að nást í rekstri, vænt samlegðaráhrif hjá stærstu innlendu félögum að raungerast, innflæðishöft að hverfa og tvískráning Marel's að verða að

veruleika og takast vel,“ að því er segir í nýlegri afkomuspá hagfræðideildarinnar sem Markaðurinn hefur undir höndum.

Greinendur Landsbankans spá því að samanlagðar tekjur félaga á aðallista Kauphallarinnar aukist um 16 prósent í ár frá fyrra ári og að rekstrarhagnaður félaganna aukist jafnframt um 20 prósent. Gert er ráð fyrir um 3,5 prósentu innri tekjuvexti á árinu og 7 prósentu innri EBITDA-vexti.

Í afkomuspánni er niðurstaða yfirstandandi kjaraviðræðna sögð verða einn helsti áhrifavaldurinn í afkomu skráðra félaga á fyrri helm-

ingi ársins. Mikil hækkun launa muni koma misjafnlega niður á félögum en helst séu það langvinn verkföll sem geti komið illa við öll félögin. Auk þess ríki óvissa um flugframboð til landsins á árinu.

„Bakslag í komu ferðamanna, eða dvalarlengd þeirra, ásamt langvarandi verkföllum er versta sviðsmyndin þegar horft er á árið 2019,“ segir í afkomuspánni.

Töluverð óvissa ríkir um þróun ytri þátta í rekstri margra félaga, að sögn Landsbankans. Sérfræðingar bankans benda til að mynda á að alþjóðleg spenna, hærri fjármagnskostnaður og hækkandi kjúklinga-

16%

vöxtur í tekjum skráðra fyrirtækja á aðallista Kauphallarinnar á milli ára, er spá Landsbankans.

verð valdi óvissu um hver þróun pantanabókar Marel's verður. Þá gæti hækkandi rekstrarkostnaður og hugsanlega lítill loðnukvóti bitíð í rekstur HB Granda á árinu. Þá

glími Eimskip við mikla samkeppni og erfið alþjóðleg skilyrði.

Hagfræðideildin býst við betri afkomu hjá Icelandair Group á þessu ári en bendir um leið á að verulegur afkomubati sé hins vegar innbyggður í núverandi markaðsverð félagsins. Þó sé líklegt að tap verði á rekstri flugfélagsins í ár, sér í lagi ef flugfargjöld hækka ekki.

„Hvað varðar innlendu félögin er samkeppni innan geiranna enn þá hörð og erfið vinna fram undan við að ná fram samlegðaráhrifum af stórum sameiningum sem markaðurinn væntir að raungerist á árinu,“ segir í afkomuspánni. – kj

Klæðskerasniðin skrifstofurými til leigu

Laus eru til leigu rúmgóð skrifstofu- og verslunarrými með fallegu útsýni að Höfðabakka 9. Við húsið eru næg bílastæði fyrir bæði gesti og starfsfólk og auðvelt er að nálgast ýmsa þjónustu í nærumhverfi. Höfðabakki 9 er í alfaraleið og nálægt fjölförnum samgönguæðum.

Rýmin sem um ræðir eru á ýmsum hæðum.

Heil hæð um 900 m²

Hálf hæð um 450 m²

Gert er ráð fyrir að aðlaga rýmið að þörfum leigutaka í góðu samstarfi.

Myndir af uppgerðum rýmum, teikningar og nánari upplýsingar má nálgast á www.reitir.is. Einnig veitir Halldór Jensson sölustjóri upplýsingar í síma 840-2100 eða á halldor@reitir.is.

Kringlan 4-12

103 Reykjavík

www.reitir.is

575 9000

REITIR

Velkomin til starfa

Nefndirnar fara eins og eldur í sinu um Kauphöllina

Mikill meirihluti félaga sem skráð eru á aðallista Kauphallarinnar hefur komið á fót tilnefningarnefnd. Skiptar skoðanir eru á því hvort nefndirnar muni þjóna tilgangi sínum en stjórnarformaður Lífeyrissjóðs verzlunarmanna segir tæplega hægt að snúa við úr þessu. Framkvæmdin í stjórnarkjöri Haga sögð klúður og ótraustvekjandi.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Tilnefningarnefnd

Arion banki	■	Origo	■
Eik	■	Reginn	■
Eimskip	●	Reitir	■
Festi	■	Símínn	■
HB Grandi	—	Sjóvá	■
Hagar	■	Skeljungur	■
Heimavellir	●	Sýn	■
Icelandair	●	TM	■
Marel	●	VÍS	■

■ Já ● Nei — Í undirbúningi

Tilnefningarnefndir hafa náð mikilli útbreiðslu í Kauphöllinni á skömmum tíma og meira en helmingur skráðra félaga á aðallista ákvað að koma slíkri nefnd á fót í fyrra. Formælendur nefndanna segja þær formfestingu á góðum stjórnarháttum sem hafi gefið góða raun á erlendri grundu svo árum skiptir. Þær auki fjölbreytni stjórna og skapi frið í kringum stjórnarkjör. Stjórnarformaður Sýnar segir árangur fjarskiptafélagsins af tilnefningarnefnd tvímælalausan.

Andmælendur tilnefningarnefnda efast um að þær séu til þess fallnar að ná yfirlýstum markmiðum. Nefndirnar geti grafið undan áhrifum minnihlutans og skapað „eilífðarvél gagnkvæmra bitlinga“. Stjórnarformaður Lífeyrissjóðs verzlunarmanna segir að enn sé of snemmt að fullyrða um ágæti nefndanna. Framkvæmdin hér á landi hafi hingað til ekki verið traustvekjandi.

Fjarskiptafélagið Sýn varð haustið 2014 fyrst skráðra félaga á hlutabréfamarkaði hér á landi til að skipa slíka nefnd og Skeljungur fylgdi í kjölfarið árið 2016. Það urðu síðan þáttaskil vorið 2018 þegar bandaríska sjóðastýringar-

Eaton Vance segir nefndirnar auka virði

Tilnefningarnefndir náðu útbreiðslu í Kauphöllinni árið 2018 eftir bréfaskriftir Eaton Vance til þeirra skráðu félaga sem sjóðir bandaríska sjóðastýringarfyrirtækisins höfðu fjárfest í. Eaton Vance hefur síðustu ár verið umsvifamesti erlendi fjárfestirinn á hælendum hlutabréfamarkaði. Sjóðsstjórinn Patrick Campbell hefur haft yfirumsjón með fjárfestingum Eaton Vance í íslenskum verðbréfum. Markaðurinn sendi honum fyrirspurn og spurði hvers vegna sjóðastýringarfyrirtækið hefði haft frumkvæði að því að tilnefningarnefndum væri komið á fót.

„Við höfum trú á því að það sé öllum hluthöfum í hag að hvetja til sterkra og sjálfstæðra stjórnarháttanna. Það felur í sér að skýra hlutverk og skyldur, og hvetja tilnefningarnefndir til að finna sterka frambjóðendur með þekkingu, sérhæfingu og reynslu svo að þeir geti uppfyllt skyldur sínar gagnvart hluthöfum. Við höfum trú á því að til lengri tíma litið muni þessi aðferð auka virði fyrir hluthafana,“ skrifar Campbell.

Eins og Markaðurinn greindi frá um miðjan janúar hafa sjóðir á vegum Eaton Vance Management, sem hófu fyrst að kaupa í íslenskum hlutabréfum síðla árs 2015, minnkað markvisst við sig í skráðum félögum í Kauphöll Íslands á allra síðustu mánuðum.

Við höfum trú á því að til lengri tíma litið muni þessi aðferð auka virði fyrir hluthafana.

Patrick Campbell, sjóðsstjóri hjá Eaton Vance

Mér hefur virst að tilnefningarnefndir séu heldur til þess fallnar að grafa undan möguleika minni hluthafa til að hafa áhrif við stjórnarkjör.

Jón Þórisson, lögfræðingur hjá Dranga

annars Norðurlöndunum og Bretlandi, þar sem tilnefningarnefndir hafa verið notaðar í áratugi. Þar var mun meiri friður í kringum stjórnarfundina en á Íslandi og miklu betri undirbúningur,“ segir Heiðar í samtali við Markaðinn.

Tilnefningarnefndir gegna raunar tvenns konar hlutverkum. Annað þeirra er úttekt á stjórnarstörfum á milli aðalfunda. Mikilvægt er að nefndin gefi sér nægan tíma fyrir störf sín að mati Heiðars. „Tilnefningarnefnd okkar byrjar að vinna um fimm mánuðum fyrir aðalfund. Hún hittir stjórnarmenn, fer yfir stjórnarstörfin og gerir úttekt á þeim. Ef einhver hluthafi ætlaði að kynna sér málið svo ýtarlega þá myndi hann gera sig að innherja. Þess vegna er gott að hafa tilnefningarnefnd sem er kosin af hluthöfum og gerir úttekt fyrir þeirra hönd,“ segir Heiðar.

Hitt hlutverk tilnefningarnefndar er sem áður segir að leggja fram tillögur um næstu samsetningu stjórnarinnar. Þannig getur nefndin metið hvers konar þekkingu vantar í stjórnina, ráðfært sig við hluthafa um frambjóðendur og hagað tillögnum eftir því. Hún getur einnig leitað eftir frambjóðendum upp á sitt eindæmi.

„Eitt skiptið held ég að fjórir lögfræðingar hafi setið í stjórn VÍS, en þar hafa verið kosningar á hverju ári og stundum oftar. Hversu margir stjórnarmenn höfðu þá reynslu af rekstri, tryggingastarfsemi og fleiru sem nauðsynlegt er til að hægt sé að horfa til framtíðar í svona sérhæfðu fyrirtæki,“ segir Heiðar sem telur annan ávinning fyrirkomulagsins felast í því að minna verði um árekstra vegna stjórnarkjörs.

Það þarf að varast það að festa formið og starfið of mikið í upphafi. Markaðsaðilar eru að fóta sig á þessari vegferð.

Ólafur Sigurðsson, framkvæmdastjóri Birtu lífeyrissjóðs

Eins sé tryggð að farið sé eftir lögum um hlutfall kynja í stjórn ólíkt því sem er þegar kosningar ráða ferðinni.

„Þetta er stýrðara ferli sem minnkar árekstrana sem verða alltaf í kringum stjórnarkjör. Það tekur tíma að róa slíkt og friða fólk, og ef það á að gerast á hverju einasta ári þá er hætt við að stjórnarstörfin líði fyrir,“ segir Heiðar. Spurður hvort tilnefningarnefndir hafi reynst Sýn vel svarar hann játandi.

„Við höfum náð miklum árangri hvað varðar aðalfundi, samsetningu stjórnar og ánægju hluthafa. Reynslan hefur tvímælalaus verið góð og enginn hluthafi Sýnar hefur lýst sig mótfallinn fyrirkomulaginu.“

Heiðar tekur fram að tillögur nefndarinnar séu aðeins ráðgefandi. Hluthafar geti ákveðið að greiða atkvæði í ósamræmi við tillögurnar ef þeir telja að nefndin hafi ekki staðið í stykkinu.

„Við getum alltaf farið aftur í sama farið og þess vegna er ekki verið að draga úr hluthafalýðræðinu að neinu skapi. Auk þess getur hluthafi heimitað margfeldiskosningu og ef það er samþykkt þá hafa tillögur nefndarinnar litið að segja. En með því að tillögur tilnefningarnefndar liggja frammi fyrir aðalfundi hátt í mánuð fyrir fund, eftir ýtarlega vinnu og samtöl við hluthafa, gefst öllum nægur tími til að taka upplýsta ákvörðun um samsetningu stjórnar á aðalfundi.“

Kann ekki góðri lukku að stýra Lífeyrissjóður verzlunarmanna hefur verið varfærinn í afstöðu sinni gagnvart tilnefningarnefndum, að sögn Guðrúnar Hafsteinsdóttur, stjórnarformanns sjóðsins.

●● **Ég held að þessari þróun verði tæplega snúið við úr þessu en við verðum að vera meðvituð um að framkvæmdin skiptir miklu máli.**

Guðrún Hafsteinsdóttir, formaður Lífeyrissjóðs verslunarmanna

●● **Þetta er stýrðara ferli sem minnkar árekstrana sem verða alltaf í kringum stjórnarkjör.**

Heiðar Guðjónsson, stjórnarformaður Sýnar

●● **Kannski er næsta skrefið í góðum stjórnarháttum að Kauphöllinni eða fyrirtækjaskrá RSK verði falið að skipa tilnefningarnefndir.**

Gunnar Þór Gíslason, einn eigenda Brimgarða

Tilnefningarnefndir í hnotskurn

Skipun

- Hluthafafundur skal skipa tilnefningarnefnd eða ákveða hvernig hún skuli skipuð.
- Nefndin skal vera skipuð þremur mönnum hið minnsta og skal meirihluti nefndarinnar vera óháður félaginu.
- Stjórnarmönnum félagsins er heimilt að sitja í tilnefningarnefnd en þeir skulu ekki mynda meirihluta hennar né gegna formennsku. Þá skulu hvorki stjórnendur félagsins né starfsmenn þess eiga sæti í tilnefningarnefnd.

Hlutverk

- Tilnefningarnefnd skal tilnefna frambjóðendur til stjórnarsetu í félaginu fyrir aðalfund þess. Skulu frambjóðendur metnir út frá hæfni reynslu og þekkingu.
- Við framkvæmd starfa sinna skal tilnefningarnefnd taka mið af heildarhagsmunum hluthafa félagsins.
- Á aðalfundi félagsins skal tilnefningarnefnd gera grein fyrir því hvernig hún hafi hagað störfum sínum og rökstyðja tilnefningar sínar.

„Við vorum mótfallin þessum tilögum í upphafi en þegar skriðan fór af stað í fyrria tókum við þá afstöðu að við þyrftum að stökkva á vagninn og reyna að hafa áhrif á ferlið,“ segir Guðrún í samtali við Markaðinn. „Ég held að þessari þróun verði tæplega snúið við úr þessu en við verðum að vera meðvituð um að framkvæmdin skipti miklu máli og um þau álitamál sem þessum nefndum fylgja.“

Í þessu samhengi varpar Guðrún fram þeirri spurningu hvort tilnefningarnefndir eigi að heyra undir hluthafa eða stjórn félagsins. Segist hún sjálf vera hlynnt því að nefndin eigi að heyra beint undir hluthafa.

„Næsta spurning er hvort stjórnarmenn félaga eigi að sitja í tilnefningarnefndum. Ég tel að þeir eigi ekki að gera það, ekki nema stjórnarmaður sé að yfirgefa félagið þannig að hann sitji ekki í þeirri

stjórn sem hann sjálfur skipar.“ Þá segir Guðrún enn of snemmt að fullyrða um ágæti fyrirkomulagsins enda hafi ferlinu hjá einhverjum fyrirtækjum verið ábótavant.

„Í þeim tilvikum get ég ekki annað en dregið þá ályktun að stjórnendur og ráðendur félaga hafi freistast til að nota tilnefningarnefndir sem eins konar verkfæri til að tryggja stjórnarmenn hliðholla sér og það jafnvel þótt verulega hafi skort á hæfi í einhverjum tilvikum tilnefndra,“ segir hún.

„Þá kann það ekki góðri lukku að stýra ef tilnefningarnefnd er beinlinis háð stórum eiganda sem stýrir félaginu. Þessi dæmi vekja ekki traust á að um framfaraskref hafi verið að ræða við upptöku tilnefningarnefnda.“

Eilífðarvél gagnkvæmra bitlinga
Fjárfestingafélagið Brimgarðar greiddi í fyrria atkvæði gegn því að tilnefningarnefndum yrði komið á fót í fasteignafélagunum Reitum og Eik. Gunnar Þór Gíslason, einn

eigenda Brimgarða, hefur verið andvígur tilnefningarnefndum og telur ólíklegt að nefndirnar muni þjóna tilgangi sínum. Þvert á móti hefur hann áhyggjur af því að þær muni draga úr nauðsynlegri endurnýjun í stjórnun félaga.

„Í fyrsta lagi held ég að þetta muni letja þá, sem hafa hug á því að bjóða sig nýja fram í stjórn félaga, að gefa kost á sér ef þeir eiga á hættu að vera hafnað af andlitslausri tilnefningarnefnd áður en þeir fá að kynna sig og sín áherslumál fyrir hluthöfum,“ segir Gunnar Þór í samtali við Markaðinn.

„Í öðru lagi tel ég verulega hættu á því að við séum að búa til eilífðarvél gagnkvæmra bitlinga, sérstaklega ef stjórnarmenn tilnefna tilnefningarnefnd, eða skipa sjálfa sig í tilnefningarnefndina, sem tilnefnir stjórnina, sem mun svo aftur tilnefna tilnefningarnefndina að ári eða tveimur liðnum,“ bætir Gunnar við.

Ef markmiðið er að bæta stjórnarhætti er nær, að mati Gunnars, að félög setji sér stefnu um hvernig endurnýjun stjórnar skuli háttað. Setja megi ákvæði um hversu lengi hver stjórnarmaður megi sitja samfellt í stjórn eða ákvæði um að hið minnsta einn stjórnarmaður skuli koma nýr inn í stjórnina með reglulegu millibili.

„Það er svo ákveðin kaldhæðni í því að hluthöfum sé enn treyst til að velja tilnefningarnefndir en þeim er ekki treystandi til að velja sér stjórnarmenn án hjálpar. Kannski að næsta skrefið í góðum stjórnarháttum sé að Kauphöllinni eða fyrirtækjaskrá RSK verði falið að skipa tilnefningarnefndir almenningshlutafélaga?“ spyr Gunnar Þór.

Þá telur hann að of fáir stjórnarmenn almenningshlutafélaga hafi persónulega hagsmuni af góðu gengi félaganna. Tilnefningarnefndir leysi ekki þann vanda.

„Vegna einhvers konar þýðingavillu á erlendum stjórnarháttareglum þykir það jafnvel óheppilegt að stjórnarmenn almenningshlutafélaga séu jafnframt hluthafar. Ég er þess fullviss að það sé betra fyrir alla hluthafa ef í stjórn félagsins veljast aðilar sem

hafa persónulega hagsmuni af því að félaginu gangi vel heldur en að hagsmunir stjórnarmanna séu þeir helstir að vera endurkjörnir á næsta aðalfundi.“

Klúður að ræða ekki við fleiri hluthafa

Störf tilnefningarnefndar Haga hafa vakið athygli en stjórnarkjör smásölurísans fór fram um miðjan janúar. Þóðað var til fundarins í byrjun desember og bar vinnuferli nefndarinnar þess merki að styttri tími var til stefnu en hefðbundið er í aðdraganda aðalfundar. Athygli vakti að aðeins var rætt við sex stærstu hluthafana. Í framboði var meðal annars Jón Ásgeir Jóhannesson, fjárfestir og stofnandi Bónuss, en félög tengd eiginkonu hans, Ingibjörgu Stefáníu Pálmadóttur, eru sjöundi stærsti hluthafi félagsins. Rétt er að taka fram að Ingibjörg Stefánía er eigandi Torgs, útgefanda Fréttablaðsins.

Heiðar segir klúður að nefndin hafi ekki rætt við fleiri hluthafa. Tilnefningarnefnd Sýnar hafi alltaf sett sig í samband við tuttugu stærstu hluthafana. „Þegar drög að skýrslunni er tilbúin geta allir hluthafar hitt nefndina hvenær sem er og það er sérstaklega óskað eftir því að hluthafar taki fundi með nefndinni til að tjá sína skoðun og koma með hugmyndir að stjórnarmönnum,“ segir Heiðar.

Guðrún segir að ekki sé annað hægt en að gagnrýna framkvæmdina hjá Högum. Lífeyrissjóður verslunarmanna er fjórði stærsti hluthafinn í Högum með 8,3 prósentu hlut. „Það var hvorki rætt við alla frambjóðendur né alla stærstu hluthafana,“ segir Guðrún og vísar til frambjóðendanna Söndru Hlífar Ocares og Jóns Ásgeirs Jóhannessonar fjárfestis. „Þessi fyrstu skref lofa ekki góðu. Við verðum samt að vera minnug þess að við erum að feta okkar fyrstu spor og því mikilvægt að læra af mistökum og bæta ferlið til að auka tiltrú okkar allra á fyrirkomulaginu.“

Gunnar Þór segir að stjórnarkjör-ið hjá Högum vekji upp spurningar um gegnsæi í ákvörðunum tilnefningarnefnda.

„Það er kannski gefinn út einhver vaðall um hvernig nefndin hagaði störfum sínum en ekkert um af hverju sumir fengu náð fyrir augum nefndarinnar en aðrir ekki. Við vitum t.d. lítið um það af hverju Jón Ásgeir var ekki á lista tilnefningarnefndar í Högum. Var það vegna orðsporsáhættu félagsins, eða vegna þess að aðilar tengdir honum eru að hefja samkeppnisrekstur við Haga, hefur hann ekki næga reynslu af verslunarrekstri, rekstrarreynslu eða lögfræðisþekkingu, vildi forstjórinn ekki fá hann í stjórn eða er hann bara með ómögulega hárgreiðslu?“ spyr Gunnar og bætir við að hann telji eðlilegt að fólk sem þiggi laun fyrir að setjast í dómarsæti yfir þeim sem sækjast eftir að komast í stjórn almenningshlutafélaga geri hluthöfum almennilega grein fyrir tillögum sínum.

Grefur undan áhrifum minnihlutans

„Mér hefur virst að tilnefningarnefndir séu heldur til þess fallnar að grafa undan möguleika minnihluta til að hafa áhrif við stjórnarkjör,“ segir Jón, lögfræðingur hjá lögmannastofunni Dranga og fyrrverandi forstjóri VBS fjárfestingarbanka. Hann segir að niðurstaðan sé sú sama hvort sem hluthafar eða stjórn skipi tilnefningarnefndina.

„Í fyrria tilvikinu er auðveldara fyrir þá sem fara með meirihlutavald í félagi að hafa áhrif á hvernig þessi nefnd er skipuð. Í seinna tilvikinu er hætt við því að stjórnarmenn velji þá sem þeir telja að séu sér hliðhollir. Mér sýnist á öllu að hagsmunir minnihlutans séu að einhverju leyti fyrir borð bornir

þannig að erfiðara sé fyrir hluthafa í félagi sem telst til minnihluta að hafa áhrif,“ segir Jón.

Þá segir hann fyrirkomulagið gera frambjóðendum erfitt fyrir ef þeir hljóta ekki náð fyrir nefndinni. Beita megi öðrum aðferðum til að ná sömu markmiðum og tilnefningarnefndum er ætlað að ná.

„Ég held að rétta aðferðin sé sú að það sé áskilið að þeir sem bjóða sig fram til stjórnar setji fram með samræmdum hætti upplýsingar um sig sem skipta máli, eins og reynslu og þekkingu og menntun og hvað eina annað. Þessar upplýsingar verði settar fram með þeim hætti að hluthafar geti sjálfir metið frambjóðendur án tilkomu tilnefningarnefndar.“

Stjórnir fylgi eða skýri

Ólafur Sigurðsson, framkvæmdastjóri Birtu lífeyrissjóðs, tekur ekki undir þann málflytning að tilnefningarnefndir grafi undan möguleika minnihluta til að hafa áhrif við stjórnarkjör.

„Minnihlutavernd hefur ekkert augljóslega að gera með hvernig skipast í stjórnir fyrirtækja og þá hvernig tilnefningarnefnd starfar eins og ég skil lög um hlutafélög. Það er eins og að gengið sé út frá því að stofnanafjárfestar teljist til einhvers konar meirihluta jafnvel þó hver og einn þeirra eigi minna en 10% í skráðum félagum,“ segir Ólafur.

„Það ætti ekki að vera sérstök þörf á umræðu um tegundaflokkun fjárfesta sbr. einkafjárfestar og lífeyrissjóðir enda ber tilnefningarnefnd að gæta hagsmuna allra hluthafa og ráðfæra sig við sem fjölbreyttastan hóp.“

Ávinningurinn sem fólgin er í tilnefningarnefndum er að mati Ólafs sá að tryggt verður sem frekast er kostur að í stjórn veljist einstaklingar sem búa sem heild yfir nægilegri þekkingu og reynslu til þess að rækja hlutverk sitt. Skýrslur og skriflegur rökstuðningur slíkra nefnda séu betur til þess fallin að auka gagnsæi og stuðla að málefnalegri umræðu um skipan stjórnarmanna.

„Það er hins vegar okkar mat að það þurfi að varast það að festa formið og starfið of mikið í upphafi. Markaðsaðilar eru að fóta sig á þessari vegferð og það er við því að búast að það verði skiptar skoðanir um þetta form til að byrja með,“ segir Ólafur í samtali við Markaðinn.

„Opin umræða um kosti og galla þess sem hefur verið gert er mikilvægur hluti af þessu ferli. Leiðbeiningarnar eru mjög takmarkaðar og þess vegna er mikilvægt að taka skrefin og læra af þeim. Þetta er ekki stjórnarskrárbundið form og það er hægt að bæta og breyta á milli hluthafafunda.“

Spurður hvort sjóðurinn telji þörf á tilnefningarnefndum á íslenska hlutabréfamarkaðinum bendir Ólafur á að leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja séu gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Kauphöllinni og Samtökum atvinnulífsins. „Þessir aðilar væru varla að setja ákvæði um tilnefningarnefndir á Íslandi ef ekki væri talin þörf á þeim.“

Samkvæmt lögum þá ber fjármálafrirtækjum og markaðsskráðum félagum að fylgja viðurkenndum leiðbeiningum um stjórnarhætti. Í því sambandi nefnir Ólafur að mikilvægt sé að hafa í huga að þær eru leiðbeinandi og almenna reglan sé að „fylgja eða skýra“.

„Það hefur verulega skort á að stjórnir skýri það fyrir hluthöfum af hverju þær telja ekki vera tilefni til að fylgja ákvæðum um tilnefningarnefndir. Ef stjórn telur ekki þörf á tilnefningarnefnd þá verða að fylgja rök.“

Telurðu líklegt að lífeyrissjóðir muni í langflestum tilfellum greiða atkvæði í samræmi við tillögur tilnefningarnefnda?

„Mér finnst líklegt að stofnana-fjárfestar fari eftir tillögum nefnda og nýti sér þann rökstuðning sem nefndirnar leggja til. Það eykur líkur á því að í heild beri stjórn félagsins með sér breidd í hæfni, reynslu og þekkingu.“

Mektardagar vogunarsjóða eru að baki

Þriðja árið í röð sem fleiri vogunarsjóðum er lokað en er hleypt af stokkunum. Ávöxtun vogunarsjóða hefur farið stíglækkandi. Þóknarir hafa lækkað. Efnaðir sjóðsstjórar stýra í ríkari mæli einungis eigin fjármunum en tilhugsunin um ríkulegar greiðslur heilla enn.

Helgi Vífill
Júliússon
helgivi@frettabladid.is

Mektardagar vogunarsjóða eru að baki. Dæmi eru um að efnaðir sjóðsstjórar hafi kosið að draga saman seglin og stýra nú eingöngu eigin fjármunum. Þeirra á meðal er George Soros og nú er John Paulson, sem hagnaðist um 20 milljarða dollara með því að veðja á að fasteignabólan í Bandaríkjunum myndi springa fyrir rúmlega áratug, að leiða hugann að því að gera slíkt hið sama innan tveggja ára. Honum hefur ekki vegnað vel á undanförunum árum en margir fjárfestar leituðu til Paulsons eftir að frægðarsól hans reis.

Ávöxtun vogunarsjóða hefur farið stíglækkandi. Hún var að meðaltali 3,4 prósent á ári frá árinu 2010 samanborið við 6,4 prósent á áratugnum frá 2000. Á blómaskeiðinu, 1990-2000, var ávöxtunin 18,3 prósent á ári. Þetta kemur fram í fréttaskýringu Financial Times.

Vogunarsjóðir eru þekktir fyrir að rukka tvö prósent af eignum í stýringu fyrir þjónustu sína og 20 prósent af hagnaði. Fyrirnefndur Paulson hefur sagt að þegar ávöxtunin er góð og eignir í stýringu fara vaxandi, „þá rignir þóknunum af himnum ofan“.

Breyttir tímar

Tímarnir hafa hins vegar breyst. Nú rukka einungis þrjú prósent vogunarsjóða tvö prósent af eignum í stýringu og 16 prósent þeirra taka fimm tung af hagnaðinum. Credit Suisse telur að meðalþóknun sé nú 1,45 prósent af eignum í stýringu og 16,9 prósent af hagnaði. Skjólstaðingar vogunarsjóða kjósa nú fremur ódýrari fjárfestingarstefnu og vilja semja um lægri þóknarir.

Starfsumhverfi vogunarsjóða hefur tekið stakkaskiptum. Til viðbótar við að þeim gengur erfiðlega að fá sömu þóknarir og áður, fer regluverkið sem þeir verða að fylgja sístækkandi og umhverfið til fjárfestinga verður æ strembnara. Jafnframt vilja lifeyrissjóðir ekki taka jafn mikla áhættu og vogunarsjóðir

George Soros stýrir nú eingöngu eigin fjármunum en var eitt sinn einn þekktasti sjóðsstjóri heims. NORDICPHOTOS/GETTY

Paulson færðist of mikið í fang

Það hefur ekki allt leikið í höndunum á John Paulson eftir að hann veðjaði á að fasteignabólan í Bandaríkjunum myndi springa fyrir rúmum áratug. Fyrir þann tíma rak hann lítinn sjóð sem veðjaði meðal annars á sameiningar og yfirtökur fyrirtækja. Fjárfestar leituðu til hans í stríðum straumi eftir að viðskiptin komust í sviðsljósið og námu eignir í stýringu 38 milljörðum dollara þegar best lét árið 2011. Eftir fjölmargar mishæppnaðar fjárfestingar í gulli, hlutabréfum heilbrigðisfyrirtækja, lyfjafyrirtækja, banka og þýskum ríkisskuldabréfum hafa eignir í stýringu skroppið saman í 8,7 milljarða dollara. Margir telja að Paulson hafi færst of mikið fang eftir velgengnina og talið sig geta sýnt yfirburði á öllum mörkuðum og fjárfestingastefnum.

horfa til. Þeir sækjast eftir stöðugri fjárfestingarkostum.

Samhliða vaxandi regluverki vex kostnaður sjóðanna til að mæta kröfunum. Nú þarf að ráða rekstrarstjóra, starfsfólk sem gætir að því að reglum sé fylgt og fjárfestatengla. Fastur kostnaður er því ávallt hár.

Freistandi að skera niður

Fyrir efnaðan vogunarsjóðsstjóra,

sem á illa heppnaðar fjárfestingar að baki sem leitt hafa til þess að fjárfestar drögu fé úr sjóðnum, getur reynst freistandi skera niður kostnað sem fylgir því að stýra annarra manna fé. „Fjárfestar eru lífæð atvinnugreinarinnar en þeir eru kvöl og pina,“ sagði einn vogunarsjóðsstjóri í samtali við Financial Times. „Þeir skilja í raun og veru ekki hvað það er sem við gerum en

finnst þeir þurfa að spyrja okkur spjörum úr öllum stundum til að sinna störfum sínum sem fjárförsluadili.“

Atvinnugreinin stendur þó ekki á brauðfötum. Sjóðsstjórar sem þykja skara fram úr geta enn haft mikið að segja um kaup sín og kjör. Það hefur farið vaxandi frá árinu 2010, miðað við eignir í stýringu, að sjóðirnir láti fjárfesta bera kostnað við greiningar og tækni sem nýtt er við þeirra vinnu.

Sumir kenna dapurri ávöxtun um að vogunarsjóðsstjórum hefur fjölgað hratt og því erfiðara að ávaxta fjármuni betur en það sem gengur og gerist. Aðrir kenna um að fjárfestar treysti í mun meiri mæli á tölvur og gervigreind en áður. Því til viðbótar hafa hátiðnivíðskipti rutt sér til rúms. Sagt er að það geri markaði flóknari og erfiðari viðureignar.

Fleiri sjóðum er lokað en opnað

Á síðasta ári var 580 vogunarsjóðum af um 11 þúsund á heimsvísu lokað. Það er þriðja árið í röð sem fleiri vogunarsjóðum er lokað

Fjárfestar eru lífæð atvinnugreinarinnar en þeir eru kvöl og pina.

Ónefndur vogunarsjóðsstjóri

en er hleypt af stokkunum. Sumir hafa hætt starfsemi vegna þess að ávöxtun þeirra hefur verið döpur, aðrir vegna þess hve kostnaðarsamt það er orðið að reka litla sjóði. Flira kemur til.

Michael Platt, stofnandi Blue-Crest eins stærsta vogunarsjóðs í Evrópu, vildi losna undan þeim hlekkjum sem varfærir stofnana-fjárfestar festu hann í á meðan Jonathan Jacobson sem rak Highfields Capital var einfaldlega orðinn leiður á því að hanga fyrir framan tölvuskjá í þrjá og hálfan áratug.

Stanley Druckenmiller, sem þekktur er fyrir að hafa felst breska pundið ásamt læriföður sínum George Soros árið 1992, kastaði inn handklæðinu árið 2010. Hann sagðist þurfa að horfast í augu við að það að keppa á fjármálamörkuðum svo lengi hafi tekið sinn toll.

Geta uppskorið ríkulega

Þrátt fyrir að vogunarsjóðir glími við erfiðleika kjósa ekki margir að sýsla einvörðungu með eigið fé. Þráin til að sanna sig, spennan við að stýra himinháum fjárhæðum og það að þegar vel gengur geta allra bestu sjóðsstjórnarnir uppskorið ríkulega, gerir það að verkum að fáir horfa til þess að stýra einungis eigin fjármunum. Enn fremur getur þeim reynst erfitt að ráða starfsfólk ef ekki væri fyrir þóknarir, vöxt og athyglina sem fylgir því að stýra annarra manna fé.

Lýsandi dæmi er Steve Cohen. Hann neyddist til að loka vogunarsjóði sínum, S.A.C. Capital Advisors, eftir að upp komst um innherjavik starfsmanna árið 2016. Cohen stofnaði annan vogunarsjóð um leið og hann átti þess kost. Á síðasta ári safnaði hann 5 milljörðum dollara fyrir nýjan sjóð á vegum Point 72. Hann þiggur í þóknun 2,75 prósent af eignum í stýringu og allt að 30 prósent af hagnaðinum.

Bandaríkin láta til skara skrifa gegn Huawei

Bandaríkin hafa ákært kínverska fyrirtækið Huawei fyrir að stela bandarískri tækni og fara á svig við refsiaðgerðir Bandaríkjanna gegn Íran. Ákæran mun varpa skugga á viðræður bandarískra og kínverska stjórnvalda, sem eiga að hefjast í dag, þar sem reyna á að koma í veg fyrir tollastríð. Þetta kemur fram í frétt Financial Times.

Eftir því hvaða refsingu dómsmálaráðuneytið fer fram á, gæti sakfelling haft áhrif á alþjóðlegan rekstur Huawei og komið fjármálastjóra fyrirtækisins og dóttur stofnandans, Meng Wanzhou, á bak við lás og slá. Hún er í Vancouver að verjast því fyrir dómstólum í Kanada að vera framseld til Bandaríkjanna. Huawei hafnar ásökunum.

Matthew Whitaker ríkissaksóknari segir að ásakanirnar séu alvarlegar. Fyrirtækið beiti iðnaðarnjósnum og brjóti gegn refsiaðgerðum ekki bara til að auka hagnað sinn heldur til að keppa í alþjóðlegum viðskiptum.

Meng Wanzhou, fjármálastjóri Huawei

„Bandaríkin líða það ekki,“ segir hann.

Stjórnendur Huawei stefndu á að selja fleiri síma árið 2012 en vandinn var að símar framleiðandans féllu oftar á gæðaprófum vélmennnis en keppinautarnir. Fyrirtækið brá því á það ráð að þróa eigið vélmenni með því að stela tækni frá T-Mobile. Starfsmenn fengu greiddan bónus fyrir að stela viðskiptaleyndarmálum og verðlaunaði fyrirtækið þau svæði sem komust á snöðir um verðmætustu leyndarmálin, segir í frétt The Wall Street Journal.

Í fyrra skákaði Huawei Apple og varð það fyrirtæki sem seldi næstflesta farsíma á heimsvísu. – hvj

Norwegian aflar sér ríflega 40 milljarða

Forsvarsmenn Norwegian Air Shuttle tilkynntu í gær að til staði að auka hlutfélag félagsins um þrjú milljarða norskra króna, jafnvirði um 42 milljarða íslenskra króna, til þess að skjóta styrkari stöðum undir fjárhag félagsins. Um leið greindu þeir frá því að rekstrartap norska flugfélagsins hefði numið ríflega 3,8 milljörðum norskra króna, um 53 milljörðum króna, á síðasta ári.

Í tilkynningu frá stjórn Norwegian var tekið fram að hún ætti ekki í viðræðum við neina mögulega kaupendur eftir að IAG, móðurfélag British Airways, sagðist í liðinni viku ekki ætla að gera yfirtökutillboð í félagið. Stjórnin væri hins vegar reiðubúin til þess að ræða við áhugasama fjárfesta.

Hlutabréf í norska flugfélaginu hriðföllu um þriðjung í verði þegar hlutabréfamarkaðurinn í Ósló var opnaður í gærmorgun en lækkuðin gekk að hluta til baka eftir því sem leið á daginn og nam um 12 prósentum um miðjan dag.

Hlutabréfin lækkuðu sem kunnugt er um liðlega fimm tung í verði í síðustu viku í kjölfar þess að IAG

Rekstrartap Norwegian var 53 milljarðar króna í fyrra. FRÉTTABLAÐID/GETTY

53

milljarðar króna var rekstrartap Norwegian í fyrra.

sagðist hafa fallið frá yfirtökuaformum sínum og selt hlut sinn í Norwegian.

Milljarðamæringurinn John Frederiksen, Björn Kjos, forstjóri

Norwegian, og Björn Kise, stjórnarformaður flugfélagsins, hafa skuldbundið sig til þess að taka þátt í fyrirhuguðu forkaupsréttarútbóði, að því er fram kemur í frétt Financial Times.

Björn Kjos sagði í samtali við norska fjölmiðla í gær að félagið ætlaði nú að leggja áherslu á arðsemi í stað vaxtar með því að selja frá sér flugvélar, fresta móttöku nýrra flugvéla og ná að öðru leyti fram sparnaði upp á allt að tveimur milljörðum norskra króna. – kjj

NÚ ÞÚ!

Reynsluaktu Rexton – sigurvegara jeppanna

Í fyrra var SsangYong Rexton kjörinn jeppi ársins af 4X4 Magazine. Þar keppti hann við marga af þekktustu jeppum heims. Fjölmarginir hafa reynsluekið nýjum Rexton og upplifað gæðin.

Nú er komið að þér!

Nokkrar umsagnir úr reynsluakstri:

„Ótrúlega þéttur!“

„Ennþá kemur manni eitthvað á óvart“

„Miklu meira pláss en ég bjóst við“

„Þetta er alvöru lúxus“

„Það er greinilega hugsað um hvert smáatriði“

Verð frá
6.990.000 kr.

Birt með fyrirvara um verð- og textabreytingar

ssangyong.benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
Sími: 590 2020

Reykjanesbær
Njarðarbraut 9
Sími: 420 3330

Bílaríki, Akureyri
Glerárgötu 36
Sími: 461 3636

Bílaúð
Benna
Sérfræðingar í bílum

Stefna á að fá 1-2 milljarða í fjárfestingu

Svipmynd

Andri Kristinsson

Nám:

MBA-gráða frá Stanford-háskóla. B.Sc. í rafmagns- og tölvuverkfræði frá Háskóla Íslands.

Störf:

Stofnandi og framkvæmdastjóri Travelade. Próunarstjóri hjá LinkedIn í San Francisco. Stofnandi og framkvæmdastjóri Icelandic Startups.

Fjölskylduhagir:

Í sambúð með Erlu Ósk Ásgeirsdóttur, forstöðumanni hjá Icelandair hótélum. Saman eignum við tvo drengi; Huga Snæ, 6 mánaða, og Baltasar Mána, 8 ára son Erlu.

Andri Kristinsson, framkvæmdastjóri Travelade, segir að ef árangur síðasta árs gefi fyrirheit um það sem framtíðin beri í skauti sér, sé ljóst að fyrirtækið þurfi að sækja um 1-2 milljarða króna í erlenda fjárfestingu til að styðja við frekari sókn.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Ég hef mjög gaman af hvers kyns útivist, gönguferðum í góðra vina hópi og fjallaklifri. Ég hef einnig gaman af því að hlaupa og hef í auknum mæli verið að snúa mér að langhlaupum í náttúrunni sem endurnærir bæði sál og líkama. Þá er ég einnig í karlakórnum Esjunni í sérlega góðum félagskap.

Hvernig er morgunrútin þín?

Þá daga sem ég er ekki á ferðalögum þá er fasti punkturinn sá að ég fæ mér sopa af lýsi, espresso og morgunkorn til að koma mér af stað. Á öðru leyti eru morgnarnir (og stundum næturnar) yfirleitt fjölbreyttir enda líf og fjör á heimilinu með einn 6 mánaða gutta sem ákveður oft en ekki upp á sitt eindæmi að breyta morgunrútinu foreldranna.

Hvaða ráðstefnu eða fyrirlestur sóttirðu síðast?

Síðasta ráðstefna sem ég sótti var á vegum Íslenska ferðaklasans sem stóð nýlega fyrir mjög vel heppnuðum fundi um stafræna framtíð ferðapjónustunnar á Íslandi. Ég var þar í góðum hópi meðal fyrirlesara og fjallaði um hvaða lærdóm íslensk fyrirtæki í ferðapjónustu gætu dregið af fyrirtækjum í Kisildalnum á borð við AirBnB, Uber og LinkedIn.

Hvaða bók ertu að lesa eða last síðast?

Í síðustu flugferð lauk ég loks við eina af jólabókunum, Þorpið eftir Ragnar Jónsson, sem var finasta afþreying. Næst á leslistanum er síðan mjög áhugaverð bók sem ég fékk í bóndadagsgjöf í síðustu viku og var að byrja á, 21 Lessons for the 21st Century eftir Yuval Noah Harari, höfund Sapiens.

„Ég hef í auknum mæli verið að snúa mér að langhlaupum í náttúrunni sem endurnærir bæði sál og líkama,“ segir Andri Kristinsson. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

Ég hef mjög gaman af því að elda góðan mat og hef stundum sagt í gríni við vini og fjölskyldu að ef allt annað myndi klikka þá myndi ég líklega opna hágæða veitingastað einhvers staðar uppi á fjöllum og ná þannig að sameina áhuga minn á mat og fjallamennsku.

Hverjar eru helstu áskoranirnar í starfinu?

Það eru ótalmargar áskoranir við að byggja upp litið fyrirtæki í jafn hröðum alþjóðlegum vexti og Travelade er, það má í raun segja að við blasi ný áskorun í hverjum mánuði. Efst á baugi hjá mér þennan mánuðinn er markaðssetning og dreifing á nýrri vöru sem við settum í loftið á dögunum og kallast „Wanderguide“. Þetta er nýstárleg veflausn sem gerir hverjum sem er kleift að búa til rafræna ferðahandbók á netinu á aðeins örfáum mínútum til að deila með ferðamönnum og selja afþreyingarferðir. Þessi lausn hefur fengið frábærar viðtökur undanfarið enda trúum við því að á næstu árum muni ferðamenn í auknum mæli nýta gagnvirkar og persónulegar ferðahandbækur á netinu til að bóka afþreyingu á ferðalögum í stað þess að nota hefðbundnar ferðaskrifstofur, prentaða bæklinga og bækur á borð við „Lonely Planet“.

Hverjar eru helstu áskoranirnar í rekstrarumhverfinu?

Helsta áskorun íslenskrar ferðapjónustu – og reyndar allra þekkingar- og útflutningsfyrirtækja – eru sveiflur í gengi íslensku krónunnar. Það er mjög samkeppnishamlandi að reka fyrirtæki í umhverfi þar sem gengissveiflur eru jafn miklar og háar og raun ber vitni. Ég tel að eina vitið sé að Ísland verði hluti af stærra mynthagkerfi sem fyrst.

Hvaða breytingar sérðu fyrir þér hjá Travelade á næstu árum?

Ef árangur síðasta árs er einhver fyrirboði þess sem framtíðin ber í skauti sér er ljóst að Travelade mun fara í gegnum umtalsverðan vöxt, með tilheyrandi vaxtarverkjum, á næstu árum. Til að ná þeim árangri sem við stefnum á þarf bæði að margfalda starfsmannafjölda hjá okkur á næstu árum og líklega sækja um 1-2 milljarða í erlenda fjárfestingu til að styðja við frekari sókn. Þetta mun kalla á mikla áherslu hjá mér á að ráða inn rétta fólk til að hverjum tíma og opna skrifstofur í nokkrum öðrum löndum

til að styðja við sölu- og markaðssetningu.

Ef þú þyrftir að velja allt annan starfsframa, hver yrði hann?

Ég hef mjög gaman af því að elda góðan mat og hef stundum sagt í gríni við vini og fjölskyldu að ef allt annað myndi klikka þá myndi ég líklega opna hágæða veitingastað einhvers staðar uppi á fjöllum og ná þannig að sameina áhuga minn á mat og fjallamennsku. Er þó alls ekki viss um að þetta væri góð viðskipta-hugmynd, en hver veit!

Hvar sérðu þig eftir tíu ár?

Eftir tíu ár vonast ég til að vera enn við stýrið hjá Travelade sem þá verður orðið alþjóðlegt stórfyrirtæki sem ég get verið stoltur af að hafa byggt upp frá grunni á Íslandi. Það er langhlaup að byggja upp fyrirtæki og ef ég líki því við maraþonhlaup, þá erum við sennilega bara rétt komin fram hjá fyrstu drykkjarstöðinni í dag. Ég mun sömuleiðis enn njóta þess að ferðast mikið og eiga gæðastundir með fjölskyldunni.

Karlmenn efla líka tengslanetið við konur

Rakel Sveinsdóttir formaður FKA

Viðurkenningarhátið FKA verður haldið 31. janúar í Gamla bíói klukkan 16.30. Þar heiðrum við þrjár konur sem allar hafa skarað fram úr í atvinnulífinu. Þessari hátið hefur FKA staðið fyrir frá árinu 1999, að árinu 2001 undanskildu. Fyrsta konan til að hljóta FKA

viðurkenninguna var Hillary Rodham Clinton. Síðan þá hafa hátt í sjöttíu konur verið heiðraðar fyrir þeirra framlag í þágu íslensks atvinnulífs, einstaka aðilar reyndar inn á milli.

Á þessa hátið fjölmönnum við FKA-konur í hundraða tali og stundum hef ég verið spurð að því hvort karlmenn megji ekki mæta líka. Svárið er auðvitað: Jú, endilega! Sumum karlmönnum þykir mæting á hátiðina reyndar mjög sérstök upplifun. Það skýrist af því að þar eru kynjahlutföllin öfug við þau sem við eigum að venjast á viðburðum í atvinnulífinu.

Ég man til dæmis eftir einum karlkyns gesti á hátiðinni okkar í fyrra. Hann er ónefndur forstjóri í Kaup-

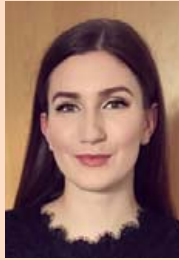
Ég nefni sem dæmi að 78% framkvæmdastjórnenda Kauphallarfyrirtækja eru karlmenn. Sem er mikil synd því rannsóknir sýna að meiri líkur eru á betri árangri með blönduðum teyimum.

hallarfyrirtæki. Þessi maður kom á hlaupum inn, glaður í bragði, heilsaði með virktum en snarstansaði síðan í anddyrinu og hvíslaði að mér: „Rakel, er ég eini karlmaðurinn sem er hérna?“ Ég hló og hughreysti hann með því að benda honum á hvaða karlmenn væru nú þegar komnir inn í sal. Þar hitti ég hann stundu síðar í hrókasamræðum við hóp FKA-kvenna og auðvitað skemmti hann sér konunglega. Nokkrum vikum síðar hitti ég þennan mann á fjölmennri ráðstefnu SA. Þar voru að venju mun fleiri karlmennt en konur. Við rifjuðum upp þetta litla atvik úr anddyrinu og ég benti honum á að oft liður konum í atvinnulífinu

nákvæmlega eins og honum leið þetta umrædda augnablik. Sérstaklega á fundum.

Ég nefni sem dæmi að 78% framkvæmdastjórnenda Kauphallarfyrirtækja eru karlmenn. Sem er mikil synd því rannsóknir sýna að meiri líkur eru á betri árangri með blönduðum teyimum. Ég hvet því forystumenn í atvinnulífinu til að nýta Viðurkenningarhátið FKA sem tækifæri til að efla tengslanetið sitt við konur í atvinnulífinu. Þarna fjölmönnum við á okkar stærstu hátið ársins og að okkar mati er það bara jákvætt að sem flestir fagni með okkur. Sjáumst í Gamla bíói á fimmtudag.

Valkostur fyrir viðskiptalífið

Agla Eir Vilhjálmsdóttir
sérfræðingur á
lögfræðisviði
Viðskiptaráðs

Norræni gerðardómsdagurinn (e. Nordic Arbitration day) var haldinn í fyrsta sinn í Stokkhólmi þann 18. janúar síðastliðinn. Markmið ráðstefnunnar var að koma gerðardómsrétti á Norðurlöndunum á framfæri og skapa tengsl milli lögfræðinga sem starfa á þessu sviði. Að deginum stóðu ung-gerðardómsfélögin á Norðurlöndunum og átta Íslendingar fulltrúa í skipulagningu dagsins. Á dag-skrá ráðstefnunnar voru áhugaverð erindi um þau málefni sem efst eru á baugi í alþjóðlegum gerðardómsrétti og þá sérstaklega sem snúa að Norðurlöndunum. Ánægjulegt er að sjá hversu framarlega Norðurlöndin standa á þessu sviði, en gerðarmedferð er þó langt því frá jafn algeng hérlandis og í nágrannalöndunum. Í Svíþjóð er þróun gerðardómsréttar komin hvað lengst á Norðurlöndunum, og er talið að 80% allra viðskiptatengdra ágreiningsmála á milli einkaaðila fari fyrir gerðardóm þar í landi.

Þegar kemur að úrlausn deilumála er gerðarmedferð raunhæfur valkostur sem þjónar oft hagsmunum samningsaðila betur en hin

almenna dómstólaleið. Þrátt fyrir að standa ekki jafnfætis Norðurlöndunum hefur gerðarmedferð í vaxandi mæli orðið fyrir valinu hérlandis á síðustu árum. Þetta stafar ekki síst af aukinni vitund um þá fjölmörgu kosti sem fylgja því að fara með mál fyrir gerðardóm í stað hinna almennu dómstóla. Sá trúnaður sem ríkir og skilvirkni málsmeðferðarinnar skipta þar höfuðmáli, en málsaðilar hafa vitaskuld verulegra hagsmuna að gæta af því að fá ágreining leystan sem fyrst.

Eitt af umræðuefnum norræna gerðardómsdagsins sneri að þeim tvenns konar gerðarmedferðum sem tíðkast, annars vegar einstaklega ákveðin gerðarmedferð (e. ad-hoc arbitration), en slíkt krefst mikillar þekkingar á gerðardómsrétti þar sem aðilar þurfa að semja sérstaklega um málsmeðferðarreglur og umgjörð. Hins vegar er það sú gerðarmedferð sem er mun algengari á Norðurlöndunum, sem og annars staðar, þar sem notast er við gerðardómsstofnanir, sambærilegar Gerðardómi Viðskiptaráðs Íslands (e. Nordic Arbitration Centre), sem er eina gerðardómsstofnunin á Íslandi.

Af hverju gerðardómsmeðferð?

Málsmeðferð fyrir dómstólum getur tekið langan tíma, með tilheyrandi kostnaði. Algengt er að málsmeðferð fyrir héraðsdómstólum taki hið minnsta níu mánuði og enn lengri tíma þegar mál eru flókin og umfangsmikil. Að ögleymdum tveimur öðrum dómstigum. Á móti

Með vaxandi álagi á dómstóla og sérhæfðari ágreiningsmálum eru fyrirtæki og einstaklingar í auknum mæli að átta sig á kostum þess að leysa úr ágreiningsmálum fyrir gerðardómi.

kemur að úrlausn gerðardóms liggur almennt fyrir innan sex mánaða frá því að mál hefst og er sú úrlausn endanleg, þannig að ekki er hægt að áfrýja henni til æðra dómstigs, sem felur í sér ákveðið hagræði. Sé ágreiningsefnið eða þeir hagsmunir

sem eru í húfi þess eðlis að mikilvægt sé að fá skjóta úrlausn getur því verið mun hentugra að leita til gerðardóms með ágreininginn.

Trúnaður gerðarmedferðar aðgreinir hana einnig skýrlega frá málsmeðferð fyrir dómstólum, en trúnaður gildir um gerðarmedferðina og dómur eru ekki birtir opinberlega nema aðilar semji um slíkt, ólíkt því sem gengur og gerist fyrir almennum dómstólum. Málsmeðferð fyrir gerðardómi er þar að auki sveigjanlegri en fyrir almennum dómstólum. Aðilar geta til að mynda samið um gagnaframlagningu og sönnunarfærslu, ásamt því að tilnefna gerðarmann og síðast en ekki síst leiða sérfræðiviti fyrir dóminn en íslenskir dómstólar

hafa ekki heimilað málsaðilum að kalla sérfræðiviti fyrir dóm. Þessu síðastnefnda atriði getur fylgt mikið kostnaðarhagræði þar sem matsgerðir og yfirmatsgerðir eru með kostnaðarsamari liðum hérlandra dómsmála.

Með vaxandi álagi á dómstóla og sérhæfðari ágreiningsmálum eru fyrirtæki og einstaklingar í auknum mæli að átta sig á kostum þess að leysa úr ágreiningsmálum fyrir gerðardómi. Það er því óskandi að vegur gerðardómsréttar haldi áfram að vaxa og dafna hér á landi og í átt að því sem gengur og gerist á Norðurlöndunum, þar sem gerðardómsréttur hefur öðlast sterka fót-festu og er að jafnaði fyrsti valkostur í viðskiptatengdum ágreiningi.

Kínversku mýsnað og verðbólgan

Björn Berg Gunnarsson
fræðslustjóri
Íslandsbanka

Zhao Zhiyong, íbúa Shanghai, hefur væntanlega brugðið nokkuð þegar hann kom heim úr vinnunni um árið og sá ástandið á ævisparnaðinum. Zhao hafði komið reiðufénu fyrir á öruggum stað, að því er hann hélt að minnsta kosti. Djúpt í frakkavasa inni í dimmum skáp var sparnaðurinn kannski ekki á glámbekk en það dugði ekki til að plata mýsnað sem runnu á peningalyktina og átu hvað þær gátu. Þar fóru skólagjöld barnsins og lífeyrir foreldranna.

Kínverjar eru almennt óvenju duglegir að spara. Heimilin leggja fyrir 25-35% af tekjum sínum og yfir helmingur leggur reglulega fyrir til skólagöngu barna sinna og í varasjóð. Þetta er hluti af menningu þeirra sem við mættum taka okkur til fyrirmyndar. Það er þó ekki síður

mikilvægt að vanda valið á sparnaðarforminu.

Ég veit ekki til þess að íslenska húsamúsin leggi sér peningaseðla til munnis en því miður líður varla sú vika að ég hitti ekki einhvern sem hefur horft upp á dýrmætan varasparnað rýrna vegna misskilnings er tengist Tryggingastofnun. Einhverra hluta vegna er hún æði lífseig sú mýta að stofnunin skerði greiðslur vegna eigna fólks og að skerðingar ellilífeyris hennar séu króna á móti krónu. Þetta veldur því að sumir telja sig koma betur út fjárhagslega með að fela sparifé sitt fyrir ríkinu í bankahólfum, koddaverum eða frakkavösum. Þar er ávöxtunin auðvitað engin en seðlarnir eru þess í stað étnir upp af íslenskri hliðstæðu kínversku mýsanna, verðbólgunni.

Sá sem stakk milljón undir dýnuna í upphafi árs 2009 á nú rúmar sjö hundruð þúsund krónur að raunvirði. Á reikningi eða í ríkisskuldabréfum hefðu skatturinn og Tryggingastofnun vissulega tekið sinn skerf af ávöxtuninni en stór hluti hennar hefði þó orðið eftir. Það hlýtur að vera betra að fá eitthvað en ekkert.

Tækifæri í ferðatengdri þjónustu í Borgarnesi

við Þjóðveg 1 / vestur / norður

Við erum að leita eftir **leigutaka / samstarfsaðila** um rekstur veitinga, verslunar og þjónustumiðstöðvar að Digranesbraut 4, Borgarnesi. Húsið verður tilbúið til afhendingar í apríl, með frágengnum gólfefnum og lýsingu í lofti. Staðsetning við brúarendann, milli Bónus og Arionbanka.

Digranesbraut 4 - Borgarnesi

Einstakt tækifæri
til að taka þátt í uppbyggingu reksturs á einum fjölfarnasta og besta verslunarstað á Vesturlandi

Nánari upplýsingar:
Borgarland ehf. / Kaupfélag Borgfirðinga svf.
Guðsteinn Einarsson
Egilsholti 1 - 310 Borgarnesi
gudsteinn@kb.is - Sími 660 8240

Skotsilfur

Öflugur liðsstyrkur

Cintamani hefur borist öflugur liðsstyrkur. **Jóhanna Waagfjörð** og **Sigurður Berntsson**, sérfræðingur hjá Arev, hafa tekið sæti í þriggja manna stjórn fyrirtækisins. Aðaleigandinn, Kristinn Már Gunnarsson, verður áfram stjórnarformaður. Jóhanna stýrði í um áratug fjármálum Haga, sem meðal annars rekur útivistar- og tiskuverlanir, og var um skeið forstjóri Pennans. Þá var hún stjórnarformaður fataframleiðandans Nikita þegar sportvörusamsteypan Amer Sports keypti félagið.

Upphefðin kemur að utan

Íslendingum í atvinnulífinu hefur stundum tekist glettilega vel upp við að klífa metorðastigann erlendis. Nefna má Tómas Má Sigurðsson, framkvæmdastjóra hjá Alcoa á heimsvísu, Ólaf Jóhann Ólafsson, framkvæmdastjóra hjá Time Warner, og Jakob Sigurðsson, forstjóra breska fyrirtækisins Victrex. Nýlega hafa stjórnendur ríkisstofnana látið til sín taka á erlendum vettvangi. Arna Kristín Einarsdóttir, sem hefur verið framkvæmdastjóri Símfóniunnar, mun taka við kanadíska þjóðarhljómsveitinni í Ottawa í sumar og nú hefur **Björn Zoëga**, fyrrverandi forstjóri Landspítalans, tekið við sem forstjóri Karólínska sjúkrahússins í Stokkhólmi í Svíþjóð.

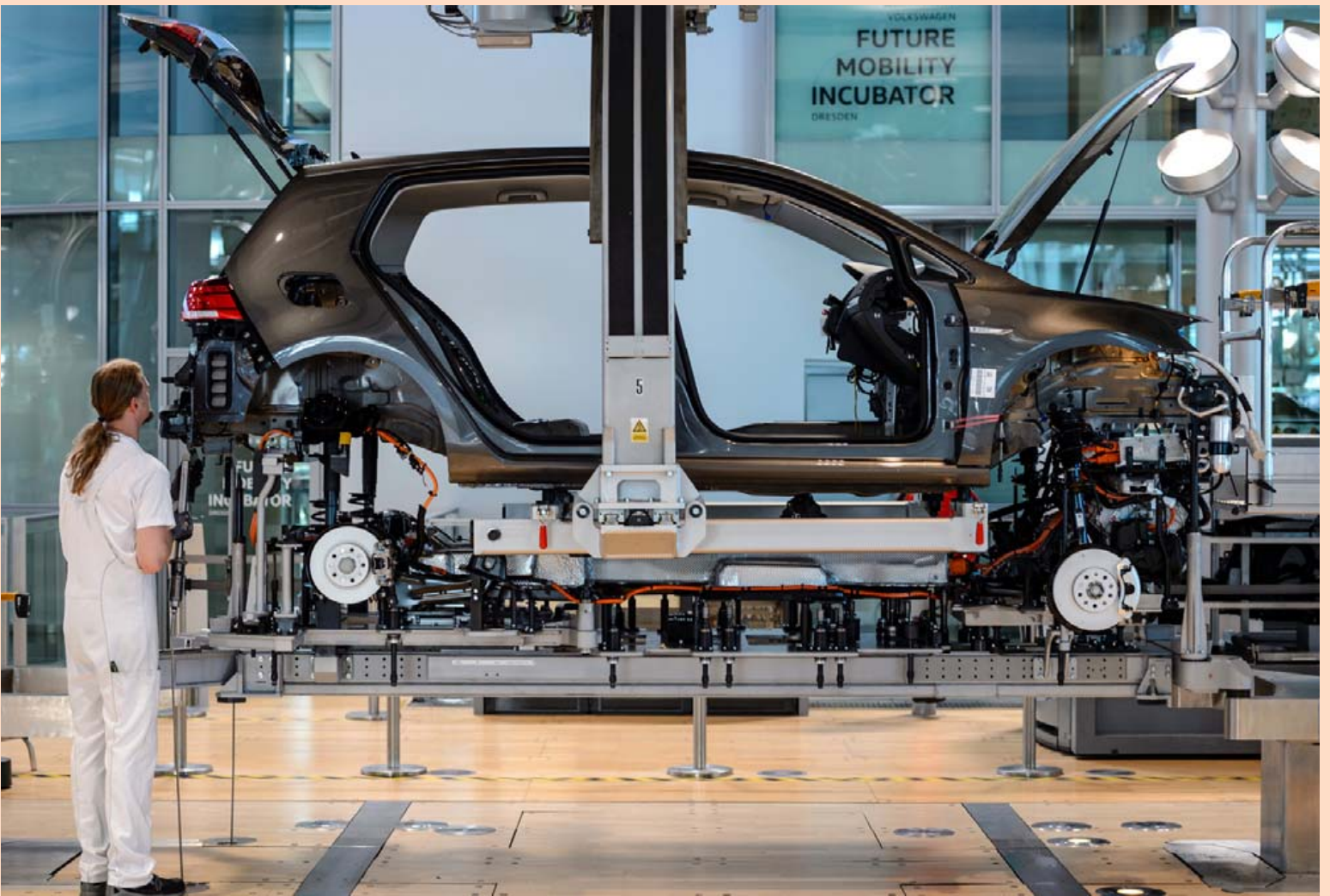

Kanna stöðu sína

Álit umboðsmanns Alþingis í máli Samherja gæti dregið dilk á eftir sér. Í álitsgerð sem Gizur Bergsteinsson hæstaréttarlögmaður skrifaði 2014 sagði að ef dómstólar teldu að ákvæði í lögum um gjalddeyrismál hefði ekki haft að geyma fullnægjandi heimild fyrir Seðlabankann til að leggja á stjórnvaldssektor væri ríkinu skylt að eiga frumkvæði að því að endurgreiða sektirnar. Þótt álit umboðsmanns jafngildi ekki dómi þykir ljóst að sum fyrirtæki sem voru sektuð muni nú – í ljósi álita umboðsmanns og Gizurar – kanna réttarstöðu sína.

Býr sig undir rafbílavæðinguna

Þýski bílaframleiðandinn Volkswagen segist ætla að ná fram tveggja milljarða evra sparnaði á næstu sex árum til þess að vera vel í stakk búinn til þess að „fjárfesta kröftuglega“ í rafbílum. Forstjórinn Herbert Diess segir að markmiðið sé að árleg framleiðsla á rafbílum verði komin upp í þrjár milljónir bíla árið 2025. Félagið íhugar að flýttja endurnýjun tveggja verksmiðja til þess að geta aukið rafbílaframleiðsluna. NORDICPHOTOS/GETTY

Veidum þar sem besti aflinn er

Bjarnheiður Hallsdóttir
formaður Samtaka ferðaþjónustunnar

Það er ekki einfalt verkefni að greina stöðu og horfur í íslenskrum ferðaþjónustu þessa dagana. Töluverðar sviptingar hafa orðið í greininni undanfarnin misseri og satt að segja eru horfurnar óvenju óljósar núna. Reyndar er eitt alveg á hreinu. Vegna ferðaþjónustu fyrst og fremst hafa lífskjör á landinu aldrei verið eins góð og um þessar mundir. Það er rétt að halda því til haga. Ferðaþjónusta er mjög útsett fyrir þáttum í ytra umhverfi sínu og þeir eru nú margir í töluverðri óvissu. Á síðasta ári mátti greinilega merkja að hægst hefur verulega á. Hinu gríðarlega vaxtarskeiði, sem einkennir eftirhrunsárin, er að öllum líkindum lokið. Hár innlendur kostnaður og sterkt gengi krónu hafa dregið hratt úr samkeppnishæfni Íslands sem áfangastaðar og valdið því að

samsetning ferðamannahópsins og ferða- og kauphegðun hefur breyst töluvert. Með nokkurri einföldun er hægt að segja að aukningin sem varð síðastliðin ár hafi verið borin uppi af gestum frá Norður-Ameríku á meðan markaðir í Mið-Evrópu drögust saman. Samdráttur varð hjá fjölmörgum ferðaþjónustufyrirtækjum í öllum geirum greinarinnar – en alvarlegast er þó að fyrirtæki á landsbyggðinni fundu harkalegar en aðrir fyrir þessum breytingum.

Enn er of snemmt að segja til um hvernig árið 2019 kemur til með að þróast. ISAVIA hefur þegar spáð lítills háttar fækkun ferðamanna til landsins í fyrsta skipti og við stöndum frammi fyrir erfiðri stöðu í kjaramálum. Ef allt fer á versta veg er ekki ólíklegt að ferðaþjónusta verði skotsþönn skæruverkfalla, sem geta haft mjög alvarlegar og langvarandi afleiðingar fyrir greinina og þjóðfélagið allt. Þar eru ekki bara yfirstandandi viðskipti í hættu, heldur einnig orðspor og mynd áfangastaðarins. Verði samið um launahækkunir, sem verðmæta-sköpun greinarinnar stendur ekki undir – og við vitum að svigrúmið er

allt frá engu upp í mjög lítið – er alveg ljóst að samkeppnishæfni Íslands á alþjóðamörkuðum mun skerðast enn frekar. Gengi krónu hefur verið of sterkt fyrir ferðaþjónustu allt frá árinu 2016 og þrátt fyrir að hún hafi veikt í lok síðasta árs, er enn engan stöðugleika að sjá og inngrip Seðlabanka Íslands til að stöðva frekari veikingu hennar orðin ansi tíð.

Flugsamgöngur við landið eru undirstaða ferðaþjónustu á Íslandi, en ástandið á þeim vígstöðvum hefur verið með fjóruga móti undanfarna mánuði. Óvissu tengdri flugmálum er enn ekki lokið, en þó er komið í ljós að líklega mun draga verulega úr framboði flugs á milli Bandaríkjanna og Íslands, sem mun líklega draga úr fjölda gesta frá helsta vaxtarsvæði síðustu ára. Góðu fréttirnar eru þær að horfur í ferðaþjónustu til langs tíma eru mjög góðar. Ferðaþjónusta er sú atvinnugrein sem er í hvað örustum vexti í heiminum og engin ástæða til að ætla annað en að við með okkar frábæru möguleika í höndunum, verðum framarlega á þeim vettvangi. Auðvitað gerist þó ekkert af sjálfu sér og enn eru fjölmörg verkefni óklárðu, ef tryggja á ferðaþjónustu í sessi

sem burðarátvinnugrein og stærstu útflutningsgrein þjóðarinnar.

Stórefla þarf rannsóknir í þágu ferðaþjónustunnar og klára heildarstefnumótun fyrir greinina. Binda þarf enda á hina eilífu gjaldtökuumræðu og koma skilki og samræmingu á þá gjaldtöku sem fyrir er. Uppræta þarf ólöglega starfsemi, sem skemkir samkeppnisstöðu ferðaþjónustunnar. Eins þarf að finna praktískar leiðir til þess að efla ferðaþjónustu á landsbyggðinni. Áratugum saman hefur verið talað um að stuðla að betra flæði ferðamanna um landið – nú er kominn tími til alvöru aðgerða.

Síðast en ekki síst er mikilvægt að skerpa fókussinn í markaðsaðgerðum okkar á erlendum mörkuðum. Ekki má láta tilviljanir eða skyndihugdettur ráða því hvar borði er niður – heldur þarf að skilgreina þá markaði sem við viljum einbeita okkur að til þess að það litla fjármagn og mannaúður sem til ráðstöfunar er skili okkur sem mestu. Svo gripíð sé til vinsæls líkingamáls úr sjávarútvegi – sem allir Íslendingar skilja – þá eigum við að veiða á þeim svæðum þar sem besta aflann fyrir land og þjóð er að finna.

Óforsvaranleg áhætta

SKOÐUN

Kristinn Ingi Jónsson

Athygli vakti í liðnum mánuði þegar franska fjárfestingafélagið Vinci keypti meirihluta hlutafjár í Gatwick-flugvelliinum í nágrenni Lundúna á gengi sem verðmat breska flugvöllinn á jafnvirði 1.305 milljarða króna. Vinci er einn umsvifamesti innviðafjárfestir heims og hefur á umliðnum árum mætt ákalli um bættu innviði með

stórauknum fjárfestingum í meðal annars flugvöllum, brúm, hraðbrautum og sjúkrahúsum.

Æ fleiri fjárfestar, ekki hvað síst stofnanafjárfestar, hafa fetað í sömu fótspor og lagt stóraukna áherslu á innviðafjárfestingar. Til marks um áhugann var nýverið bent á það í grein í vikublaðinu The Economist að innviðasjódir gætu ladað til sín allt að 100 milljarða dala í ár borið saman við 80 milljarða dala í fyrra sem var þá metinnflæði.

Í sumum tilfellum, sér í lagi á Norðurlöndunum, eiga einkafjárfestar í samstarfi við hið opinbera um innviðafjárfestingar en í öðrum

tilfellum sjá hinir fyrrnefndu alfarið um uppbygginguna. Þróunin í átt að auknu eignarhaldi einkafjárfesta á innviðum hefur verið sérstaklega hröð á síðustu árum en sem dæmi er tekið fram í grein The Economist að yfir helmingur allra evrópskra flugvallará, að hluta eða öllu leyti, í eigu skotsþönn stjórnvalda. Hlutfallið var aðeins 22 prósent árið 2010.

Og það er ekki að ástæðulausu að stjórnvöld víðast hvar hafa tekið aðkomu fjárfesta fagnandi. Bæði þykir þeim ljóst að þau muni ekki geta – ein og óstudd – fjármagnað dýrar innviðafjárfestingar eða mætt

þeirri miklu uppsöfnuðu viðhaldsþörf sem skapaðist í kjölfar fjármálakreppunnar. Jafnframt telja þau óforsvaranlegt að skattborgarar beri áhættuna sem fylgir því að byggja upp og reka fjárfreka innviði.

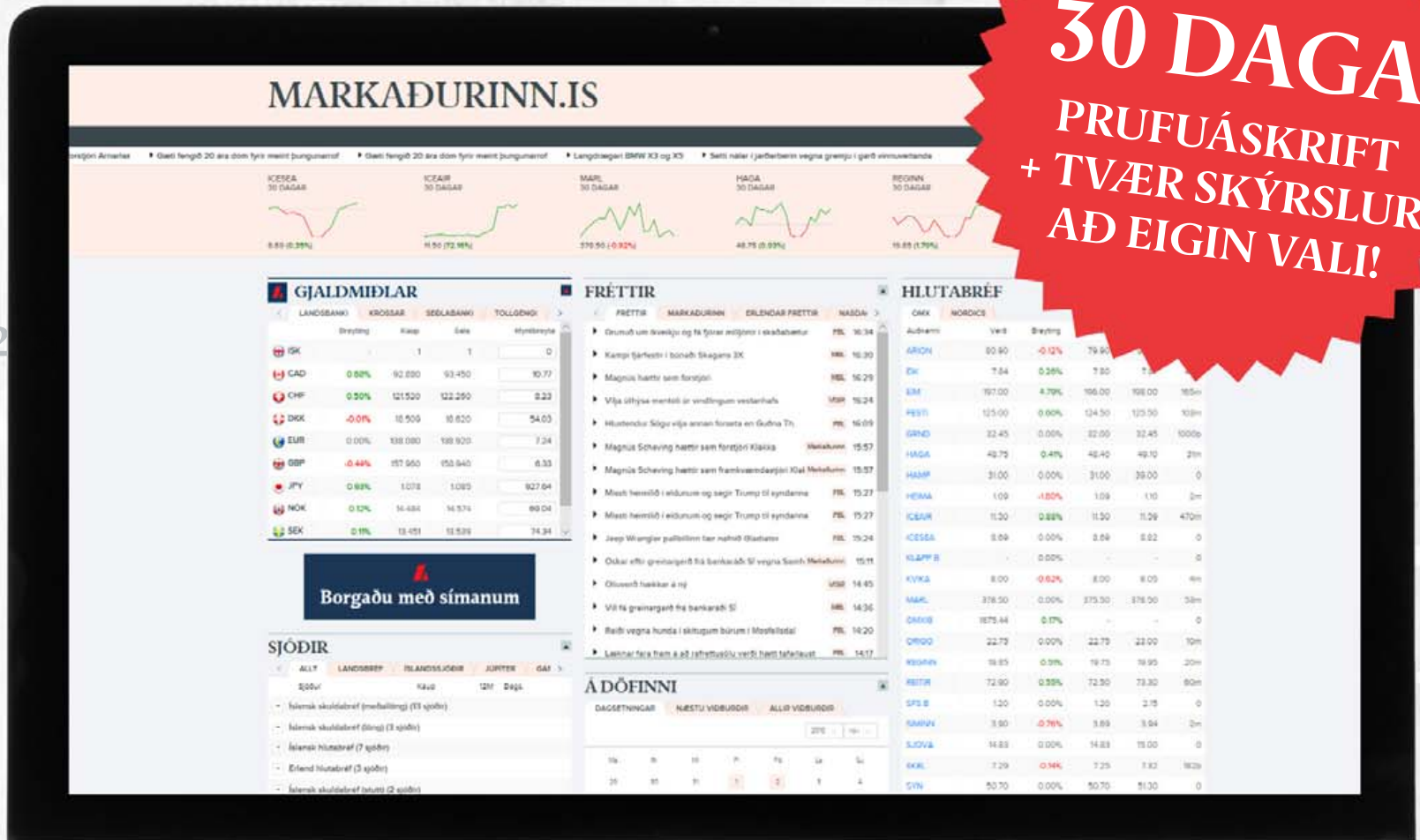
Íslendingar mættu læra margt af öðrum Evrópuþjóðum í þessum efnum enda heyrir hér innviðafjárfestingar á vegum annarra en hins opinbera til undantekninga. Ábyrgðin á viðamiklum verkefnum hvílir í of mörgum tilvikum á herðum íslenskra skattgreiðenda. Skemmst er að minnast áforma stjórnenda Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar um allt að 125 milljarða króna

fjárfestingar á næstu sex árum til þess að mæta stórauknum straumi ferðamanna til landsins

Enginn efast um mikilvægi þess að fjárfest verði af myndarskap í flugvelliinum. Þörfin er sannarlega fyrir hendi. Hins vegar er rekstur alþjóðlegs flugvallar í örum vexti afar áhættusamur rekstur sem færi betur á hendi einkaframtaksins. Með því að selja flugstöðina myndi ríkið koma skattgreiðendum undan áhættunni af fyrirhugaðri uppbyggingu og nýta um leið betur takmarkaða fjármuni sína. Þannig yrði hagsmunum almennings betur borgið.

MARKADURINN.IS

NÝR VEFUR FYRIR VIÐSKIPTALÍFIÐ

PRÓFAÐU FRÍTT Í ÞRJÁTÍU DAGA OG FÁÐU TVÆR FRÍAR SKÝRSLUR AÐ EIGIN VALI.

- INNLENDAR OG ERLENDAR VIÐSKIPTAFRÉTTIR
- GENGI HLUTABRÉFA OG GJALDMIDLA
- ÁVÖXTUN SJÓÐA OG SKULDABRÉFA
- HVAÐ ER Á DÖFINNI Í VIÐSKIPTALÍFINU
- KAUP Á ÁRSSKÝRSLUM OG UPPLÝSINGUM ÚR HLUTHAFASKRÁ

Stjórnar- maðurinn

Rangir hvatar

Fasteignaskattar á atvinnuhúsnæði hafa nærri tvöfaldast frá árinu 2011, samkvæmt Sigurði Hannessyni, framkvæmdastjóra Samtaka iðnaðarins, en hann var í viðtali á Bylgjunni í vikunni. Fasteignamat á íbúðarhúsnæði hefur sömuleiðis hækkad hratt á sama tímabili. Sigurður benti jafnframt á að útsvar hefði ekki lækkað til samræmis og því væri um hreina tekjuaukningu sveitarfélaganna að ræða sem næmi tugmilljörðum. Fasteignagjöld hækkðu um 14% milli ára 2018 og 2019.

Nú er það svo að álagning fasteignagjalda og framkvæmd fasteignamats er bundin í lög, og því ekki alfarið við sveitarfélögin að sakast í þessum efnum. Hins vegar virðast þau almennt fylgja hinu að því er virðist ófrávikjanlega lögmáli að skattar og gjöld geti einungis hækkad, en ekki lækkað. Þeir sem búa í Reykjavík þekkja það vel, en þar hefur tekjutuskan verið undin til hins ýrasta hvort sem litid er til útsvars eða þjónustugjalda Orkuveitu Reykjavíkur. Hækkunar á fasteignamati og gjöldum koma þar ofan á, og vitaskuld lækka hvorki útsvar né orkureikningar til mótvægis.

En burtséð frá því þá eru einnig annars konar áhrif af þessum hröðu hækkunum, en þau eru á fasteignaverð. Miklar hækkunar á fasteignamati eru nefnilega einn þeirra þátta sem valdið hafa hækkandi fasteignaverði á íbúðarhúsnæði í borginni. Nú virðist sem fasteignamarkaðurinn sé deilendum hugleikinn í kjarabaráttu vetrarins, og skal engan undra. Það er staðreynd að hér hefur orðið til fasteignamarkaður þar sem erfitt virðist fyrir ungt fólk að taka sín fyrstu skref. Þar munar auðvitað mestu um hávaxtamýntina krónuna, en það þýðir ekki að ekki séu aðrir kraftar að verki samhliða. Einn þeirra er hraðar hækkunar á fasteignamati.

Sumir hafa orðið til þess að gagnrýna kjararáð og hið opinbera fyrir að hafa gefið tóninn í launahækkanahrinu undanfarinna ára. Það er réttmæt gagnrýni, enda með öllu óeðlilegt að hið opinbera leiði launahækkanir í landinu. Hið sama hlýtur að gilda um hækkunar á fasteignamarkaði. Auðvitað á hið opinbera ekki að búa til kerfi sem ýtir undir ofsahraðar verðhækkanir. Þessu þarf að breyta hið snarasta, og væri öflugt innlegg í kjarabaráttu vetrarins.

Verðtryggðir vextir LIVE aldrei verið lægri

Lífeyrissjóður verslunarmanna (LIVE) hefur lækkað breytilega vexti á verðtryggðum lánum úr 2,51 prósent í 2,36 prósent. Vaxtakjörin eru þau lægstu sem nú bjóðast þegar kemur að verðtryggðum lánum til fasteignakaupa en breytilegir vextir annarra lífeyrissjóða – Frjálsa, Almenna, Birtu, Stapa og LSR – eru nú frá 2,46 prósentum upp í 2,8 prósent. Vextir viðskiptabankanna eru hins vegar á bilinu 3,4 prósent til 3,89 prósent.

Verðtryggðir vextir sjóðanna hafa almennt lækkað mikið síðustu misseri og ár. Þannig hafa vextir LIVE

2,36%
eru breyti-
legir verðtryggðir
vextir LIVE.

lækkað um 1,1 prósentu á tveimur árum en í janúar 2017 námu breytilegir verðtryggðir vextir sjóðsins 3,46 prósentum.

Sprenging hefur orðið í sjóðsfélagalánum, einkum í verðtryggðum lánum, á sama tíma og sjóðirnir hafa boðið upp á betri kjör en bankarnir. Fyrstu ellefu mánuði síðasta árs námu verðtryggð lán þeirra 66 milljörðum á meðan óverðtryggð útlán voru um 25 milljarðar. Vægi óverðtryggðra lána hefur þó aukist undanfarið og í nóvember lánuðu sjóðirnir – í fyrsta sinn – jafn mikið óverðtryggt og verðtryggt til heimila. – hae

30.01.2019

Staðreyndin er sú að við erum með alveg gríðarlega óhagkvæmt og kostnaðarsamt fjármálakerfi sem er fyrst og fremst á ábyrgð stjórnvalda.

Þorsteinn Viglundsson,
þingmaður Viðreisnar

Verðmæti

Hámarkaðu árangurinn þinn og verðmæti með því að nýta þér fjölbreytta þekkingu og víðtæka reynslu PwC á öllum sviðum rekstrar

Hafðu samband því þinn árangur er mikils virði.

PwC | Sími 550 5300 | www.pwc.is

PwC á Íslandi er framsækið og traust fyrirtæki sem veitir sérfræðiþjónustu á sviði fyrirtækja- skatta- og lögfræðiráðgjafar, endurskoðunar og reikningsskila. Fyrirtækið er íslenskt og er hluti af alþjóðlegu neti sjálfstæðra fyrirtækja sem aðstoðar viðskiptavinum sínum við að auka verðmæti, stjórna áhættu og bæta árangur sinn.

Reykjavík | Akureyri | Reykjanesbær | Húsavík | Selfoss | Hvalsóllur | Vestmannaeyjar